ნინო ცერცვაძე-მუჭელი
НИНО ЦЕРЦВАДЗЕ-МУЧЕЛЛИ

FM 770 3

სავარჯიშოები ხმისათვის

Упражнения для голоса

M784.9

ეროვნული ბიბლიოთეკა

ნინო ცერცვაძე-მუჩელი
Нино Церцвадзе-Мучелли

სავარჯიშოები ხმისათვის

ფორტეპიანოს თანხლებით

საფორტეპიანო თანხლება დალი ჩხეიძისა

FM 770
3

УПРАЖНЕНИЯ ДЛЯ ГОЛОСА

В СОПРОВОЖДЕНИИ ФОРТЕПИАНО

ФОРТЕПИАННОЕ СОПРОВОЖДЕНИЕ ДАЛИ ЧХЕИДЗЕ

ССР კავშირის მუსიკალური ფონდის საქართველოს განყოფილება
თბილისი
Грузинское отделение Музфонда Союза ССР
19 Тбилиси 69

საქართველოს სსრ. სახელმწიფო ბიბლიოთეკა

ეროვნული ბიბლიოთეკა

ფინანსიტუვაობა

ჩემს მიერ შედგენილი სავარჯიშოები, განკუთვნილნი სასიმღერო ხმის დაყენებისადმი, გამოიყენება ყველა ხმებისათვის. ამ სავარჯიშოების ტრანსპონირება, საჭიროებისამებრ, შეიძლება სხვადასხვა ტონალობებში. შესაძლოა, ზოგიერთი სავარჯიშოები, ერთის შეხედვით, რთულად გვეჩვენოს. მაგრამ სიძნელეთა დაძლევისას, მომღერალი მიაღწევს ხმის ტექნიკის განმტკიცებას, მოქნილობას და განვითარებას, რაც ესოდენ საჭიროა ვოკალისტისათვის.

ხმის დაყენებაზე მუშაობის დაწყებამდე მოსწავლეებს ვურჩევ შეუდგნენ სწორი სამომღერლო სუნთქვის შეგრძნობის შემუშავებას, რაც მღერის საფუძველს წარმოადგენს. სუნთქვის ბუნებრივი მდგომარეობის შეგრძნობისათვის იგი უნდა აიღებოდეს ნელა, ცხვირით (პირმოკუმული), მხრების აუწევლად, ამასთან უნდა იგრძნობოდეს სუნთქვის დაყრდნობა დიაფრაგმაზე (respirazione diaframinatica) სუნთქვა უნდა შეწყდეს რამდენიმე წამით და ასევე ნელა და მდორედ უნდა დაიწყოს ამოსუნთქვა ღია პირიდან.

სავარჯიშოების შესრულებისას საჭიროა დაცვა მუსიკალური გამომსახველობის ყველა მითითებული ფორმებისა (ლიგატურა, მახვილები და ა. შ.), ვინაიდან ისინი მჭიდროდ არიან დაკავშირებული სწორი სუნთქვის, ლამაზი ხმოვანებისა და საერთო ვოკალური ოსტატობის შემუშავებასთან.

ცალკეული საშემსრულებლო ხერხების დაუფლების მიზნით სავარჯიშოებში დროებით დასაშვებია ტემპური გადახრები (ტემპების შენელებანი).

ყოველი ნოტი სავარჯიშოებში იმღერება სავსე ხმოვანებით, ბუნებრივ წუნარ სუნთქვასთან ერთად.

ბგერის სწორ წარმოქმნას ხელს უწყობს აგრეთვე კარგად გაღებული პირი, ღიმილის შეგრძნობით განმტკიცებული, ამასთან გაღებული პირი უნდა ინარჩუნებდეს ოვალურ ფორმას და სრულიად მოკლებული უნდა იყოს დაძაბულობასა და ძალდატანებას.

არ უნდა ეჩქაროთ დიაპაზონის ზემოთკენ გაფართოებას მანამ, სანამ კარგად არ განმტკიცდებიან ქვედა საშუალო ნოტები., მათ განმტკიცებასთან ერთად იწყება მაღალ ნოტებისაკენ თანდათანობითი გადასვლა.

მაღალ პოზიციაში სავარჯიშოები სრულდება მკაფიო გამოთქმით, კუნთებს ყოველგვარი დაძაბვისა და ძალდატანების გარეშე, ბუნებრივი წუნარი, ოდნავ მეტი ენერგიული სუნთქვით, რადგან სხვაგვარად იკარგება ხმოვანების ხარისხი.

მახვილების შესრულება ყველა სავარჯიშოებში ხელს უწყობს ინტონაციის მდგრადობას. მახვილები განმტკიცებენ ბგერის სიმაღლეს და იცავენ მომღერალს „წუობის“ დადაბლებისადმი ბუნებრივი მიზიდულობისგან. განსაკუთრებული ბგერის ხაზგასმა აძლიერებს ბგერითსიმაღლისეული მდგრადობის შეგრძნებას.

პირველ სავარჯიშოებში აუცილებელია მარცვლებზე მა, მე, მი-ს ერთნაირი და თანაბარი ხმოვანება. მღერა თანდათან ასოდან „მ“ ხელს უწყობს ბგერის სწორ ფორმირებას.

განსაკუთრებული ყურადღება უნდა მიექცეს ლეგატოს და ყველა ქრომატული ნოტების ხმოვანების თანაფარდობას (სავარჯიშოები № 3 და № 4)., ჯერ უნდა განმტკიცდეს პირველი ბგერა, ხოლო ამის შემდეგ ხდება მისი მდორედ გადანაცვლება ნახევარი ტონით.

სავარჯიშოებში, რომლებშიაც გვხვდება მეთექვსმეტედი ნოტები, ძირითადი ნოტი გამოიყოფა მდორედ და ხდება მისი განმტკიცება ერთი სუნთქვით ლეგატოზე.

სავარჯიშოდან № 8 ხაზი ესმება მელოდიკურ საწყისს.

სავარჯიშოდან № 9 იწყება ტექნიკურ სავარჯიშოებისათვის მომზადება.

ყველა ნომრები ტემპში Allegro და Presto იმღერება მეტად მსუბუქად, მაგრამ განმტკიცებული ბგერით.

მომდევნო სავარჯიშოები ეძლევა მოწაფეებს უკვე გავარჯიშებული სუნთქვისა და მდგრადი ჟღერადობისას (მაგალითად, სავარჯიშოში №37, მთავარი ყურადღება უნდა მიექცეს მელოდიკურობას, ნახტომები უნდა სრულდებოდეს მოქნილად, დინჯად, რბილად). ზემო ნოტებიდან ქვევით ჩამოსვლა ხდება მეტად მსუბუქი მოძრაობით. ლამაზი მღერის ანუ ბელ კანტოს მისაღწევად ხმა უნდა ჟღერდეს გაბმულად, მსუბუქად, სასიამოვნოდ.

იმედი მაქვს, რომ წინამდებარე შრომა, — ნაყოფი ჩემი ხანგრძლივი პედაგოგიური გამოცდილებისა, დახმარებას გაუწევს ახალგაზრდა მომღერლებს ვოკალზე მეცადინეობასა და მათ მიერ პროფესიული ოსტატობის ზოგიერთ საფეხურეთა ათვისებაში.

დასასრულ, მადლობა უნდა გამოვუცხადო კომპოზიტორ დალი ჩხეიძეს, რომელიც საფორტეპიანო თანხლების შექმნისას, შემოქმედებითად ჩაწვდა ჩემი საავარჯიშოების ვოკალური ბუნების არსს და, შედეგად ამისა, ვოკალური ხაზის და საფორტეპიანო ფაქტურის ორგანულ მთლიანობას მიაღწია.

თბილისი, 1956 წ.

ნ. გ. ცერცვაძე — მუჩელი

ПРЕДИСЛОВИЕ

Предлагаемые мною упражнения для постановки певческого голоса приспособлены для всех голосов. В случае необходимости, эти упражнения можно транспонировать в разные тональности. Возможно некоторые упражнения, на первый взгляд, покажутся сложными, но, преодолев трудности, певец добьется гибкости, укрепления и развития техники звука, столь необходимой певцу.

До начала работы над постановкой звука рекомендую учащимся заняться выработкой ощущения правильного певческого дыхания, которое является фундаментом для пения. Чтобы ощутить его естественное состояние надо взять дыхание медленно, через нос (закрыв рот), без поднятия плеч, чувствуя при-этом опору дыхания над диафрагмой (respirazione diaframindtica), задерживать дыхание на несколько секунд, а затем медленно и плавно начать выдыхать через открытый рот.

Во время исполнения упражнений необходимо соблюдать все указанные формы музыкальной выразительности (лигатуру, акценты и т. д), так как они тесно связаны с выработкой правильного дыхания, красивого звука, вокального мастерства вообще.

С целью овладения отдельными исполнительскими приемами в упражнениях временно допускается темповые отклонения (замедления темпов).

Каждая нота в упражнениях поется полным звуком при естественном, спокойном дыхании.

Хорошо открытый рот, укрепленный ощущением улыбки, сохраняющий приятом овальную форму, при полном отсутствии напряжения и усилия, также способствует правильному воспроизведению звука.

Не следует торопиться с расширением диапазона вверх до тех пор, пока хорошо не укреплены нижние и средние ноты. С укреплением нижних и средних нот начинается постепенный переход к верхним нотам.

В высокой позиции исполнять упражнения с ярким произношением, без всякого усилия и напряжения мышц, при естественном спокойном, несколько более энергичном дыхании, т. к. иначе теряется качество звука.

Во всех упражнениях выполнение акцентов способствует укреплению устойчивости интонации. Акценты удерживают высоту звука, оберегают певца от природного тяготения к снижению „строя". Подчеркивание повторного звука усиливает ощущение звуко — высотной устойчивости.

В первых упражнениях необходимо одинаковое и ровное звучание слогов: ma, me, mi. Пение с согласной буквы помогает правильному формированию звука.

Особое внимание следует обратить на легато и ровность звучания всех хроматических нот (упражнения №№ 3 и 4), закрепить первый звук а затем, плавно сдвинуть его на пол — тона.

В упражнениях, в которых появляются шестнадцатые ноты, плавно обыгрывать основную ноту и укреплять ее на одном дыхании на легато.

Начиная с упражнения № 8 подчеркивается мелодическое начало.

С упражения № 9 начинается подготовка к техническим упражнениям.

Все номера в темпе Allegro и Presto петь очень легко, но укрепленным звуком.

Последующие номера даются учащимся уже при наличии тренированного дыхания, при устойчивом звуке (например, в упражнении №37, главное внимание обратить на мелодичность; все скачки выполнять эластично, плавно, мягко). С верхних нот спускаться очень легким движением.

Для того, чтобы добиться красивого пения (bel canto) голос должен звучать связно, легко, приятно.

Я надеюсь, что данная работа, —плод моего долголетнего педагогического опыта, — окажет помощь молодым певцам в занятиях по вокалу и в овладении ими некоторых основ профессионального мастерства.

В заключении хочу выразить благодарность композитору Дали Чхеидзе, которая, в процессе работы над созданием фортепьянного аккомпанемента, творчески вникла в сущность вокальной природы моих упражнении и, благодаря этому, добилась органического слияния вокальных линий и их аккомпанемнета.

Тбилиси. 1968 г, Н. Г. Церцвадзе—Мучелли

სავარჯიშოები ხმისათვის

ნ. ცერცვაძე—მუჩელი

УПРАЖНЕНИЯ ДЛЯ ГОЛОСА

Н. Церцвадзе—Мучелли

№ 1

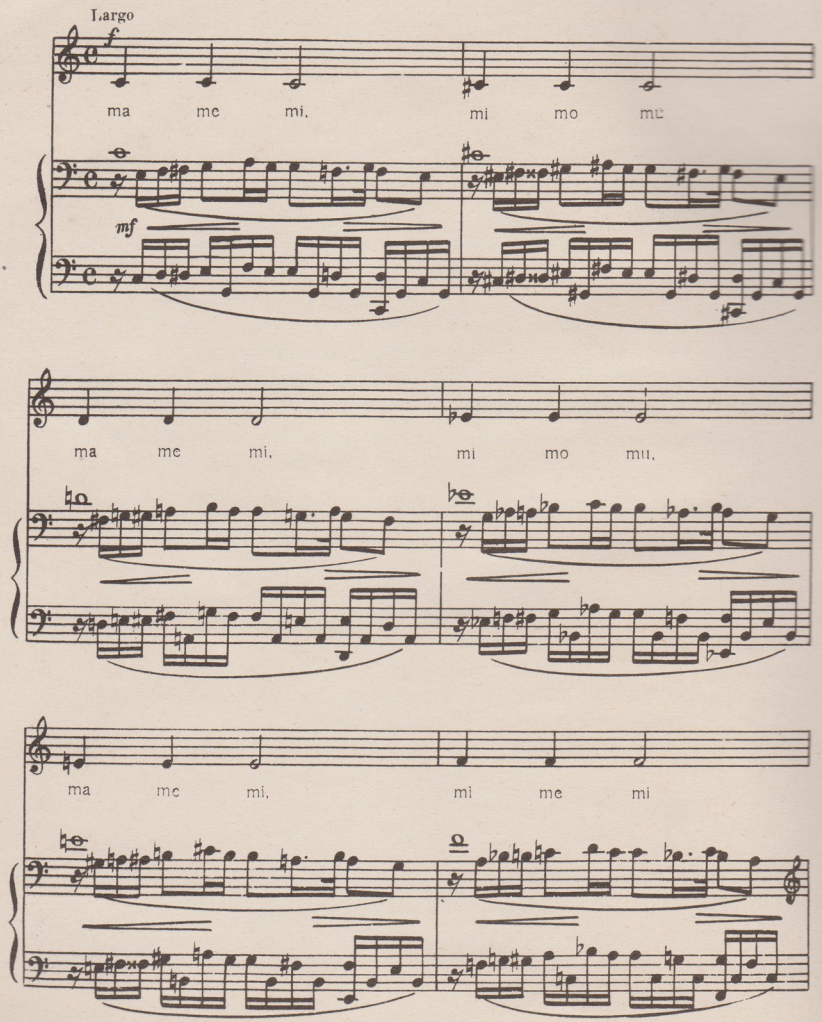

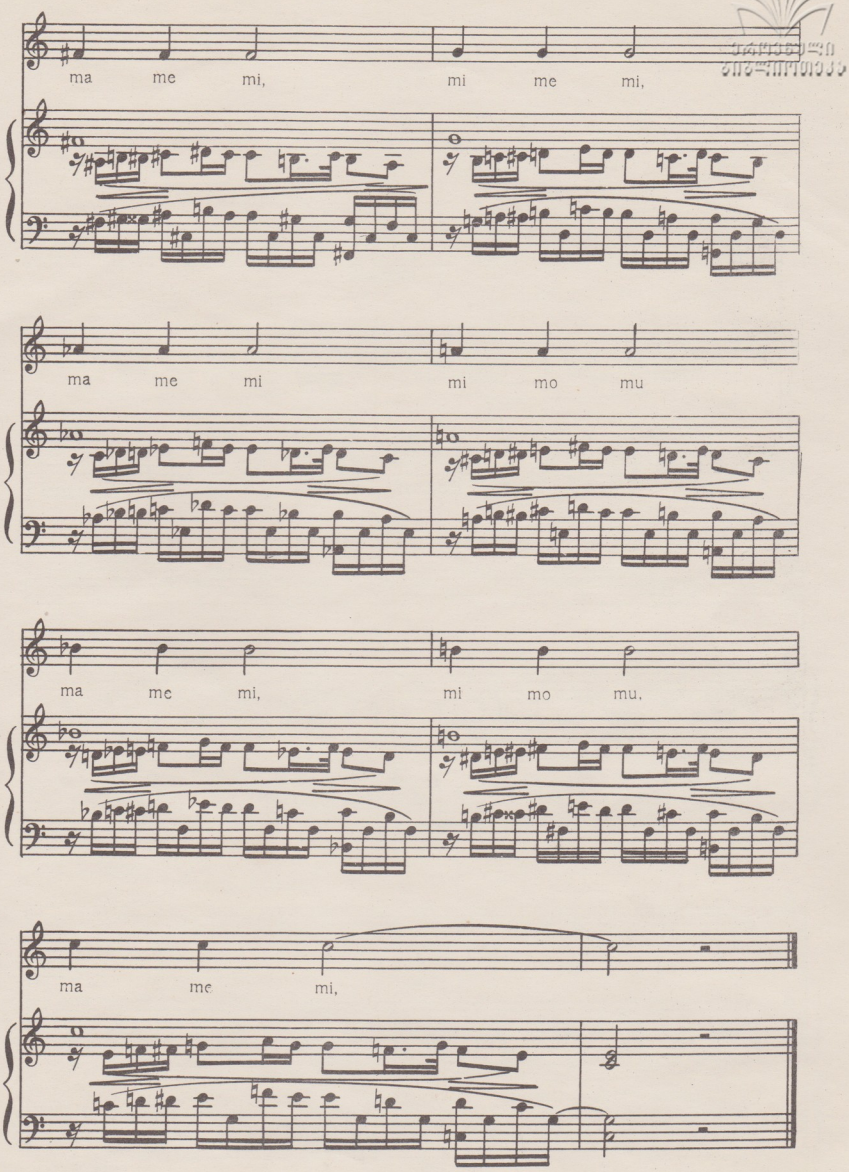
ma me mi, mi me mi,
ma me mi mi mo mu
ma me mi, mi mo mu.
ma me mi,

ეროვნული ბიბლიოთეკა

№ 1ა

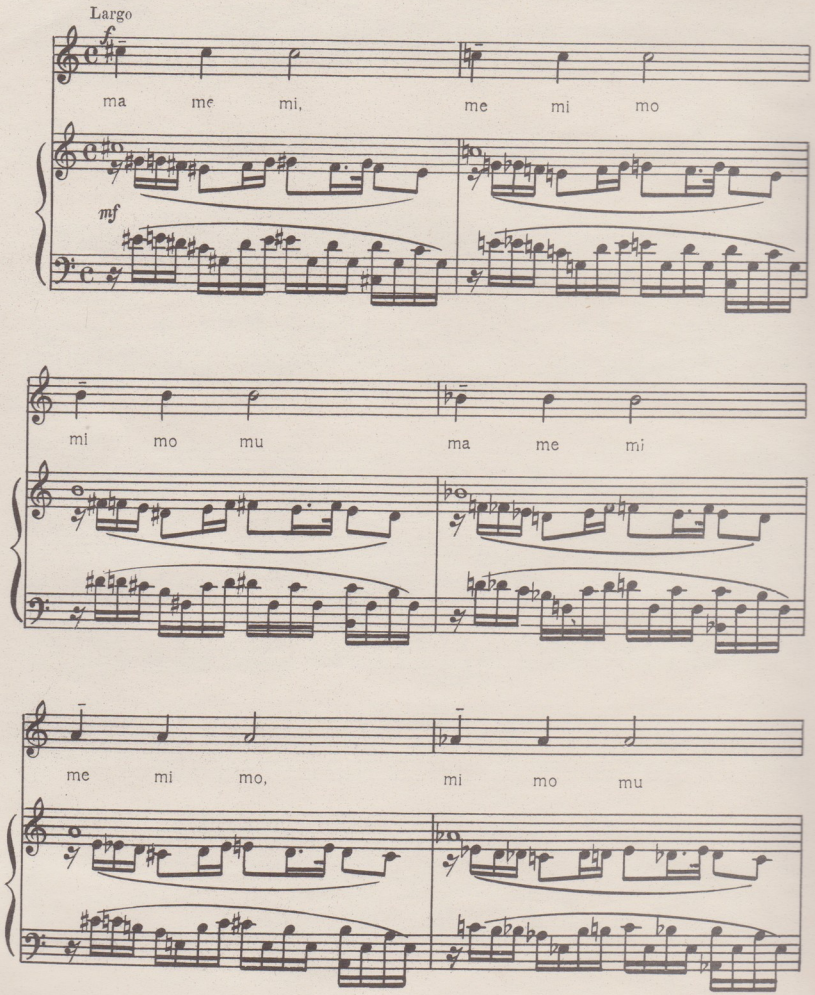

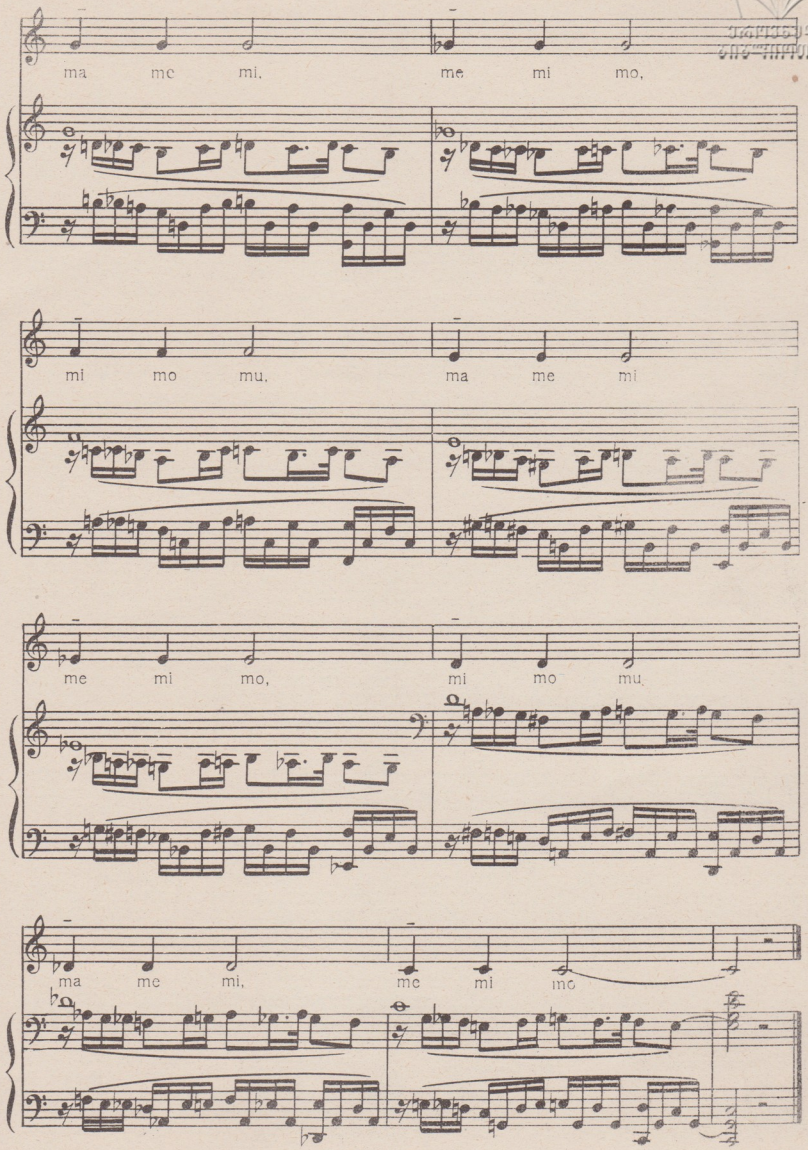
ma me mi, me mi mo,
mi mo mu, ma me mi
me mi mo, mi mo mu
ma me mi, me mi mo

ეროვნული ბიბლიოთეკა

№ 2

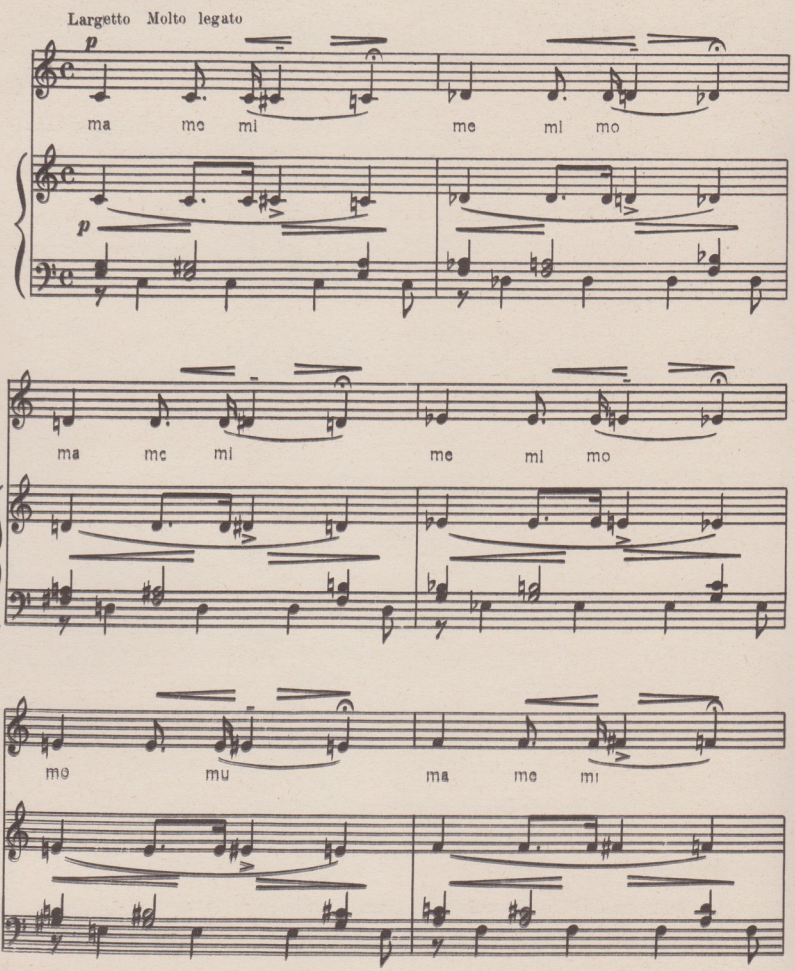

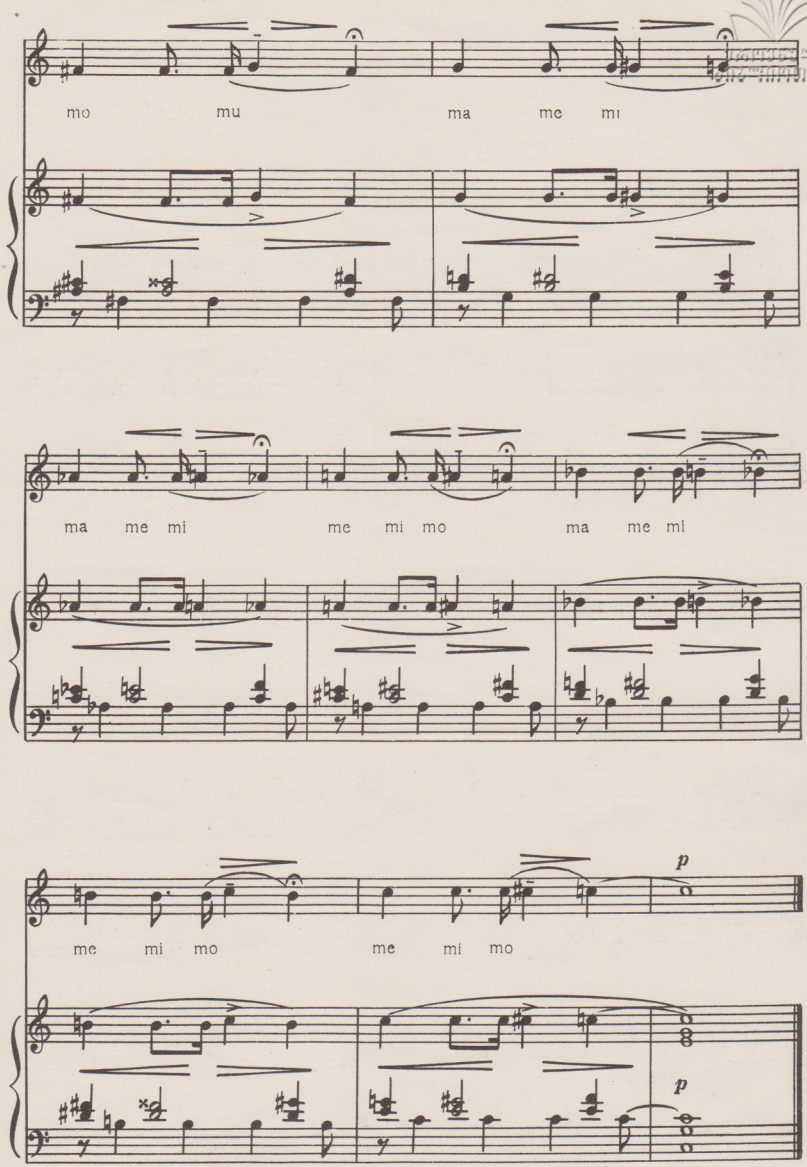
mo mu ma me mi
ma me mi me mi mo ma me mi
me mi mo me mi mo
p
p

№ 2 ა

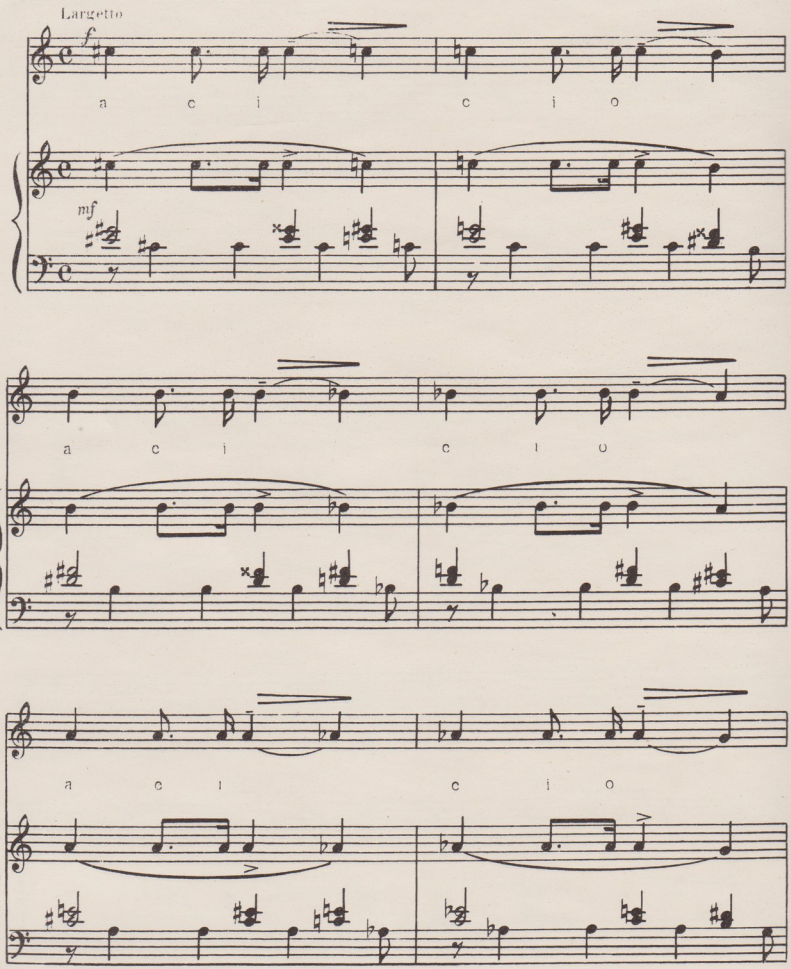

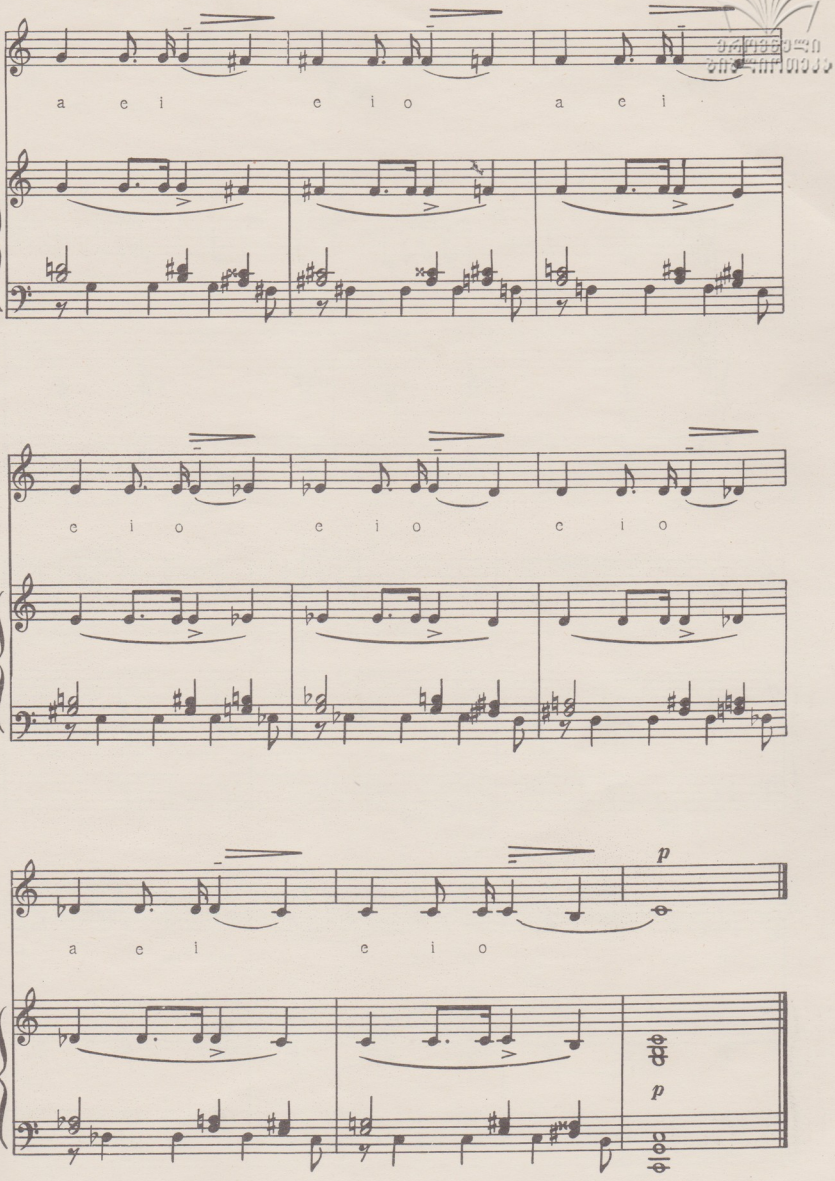
a e i e i o a e i
c i o e i o c i o
a e i e i o
p
p

ეროვნული ბიბლიოთეკა

№ 3

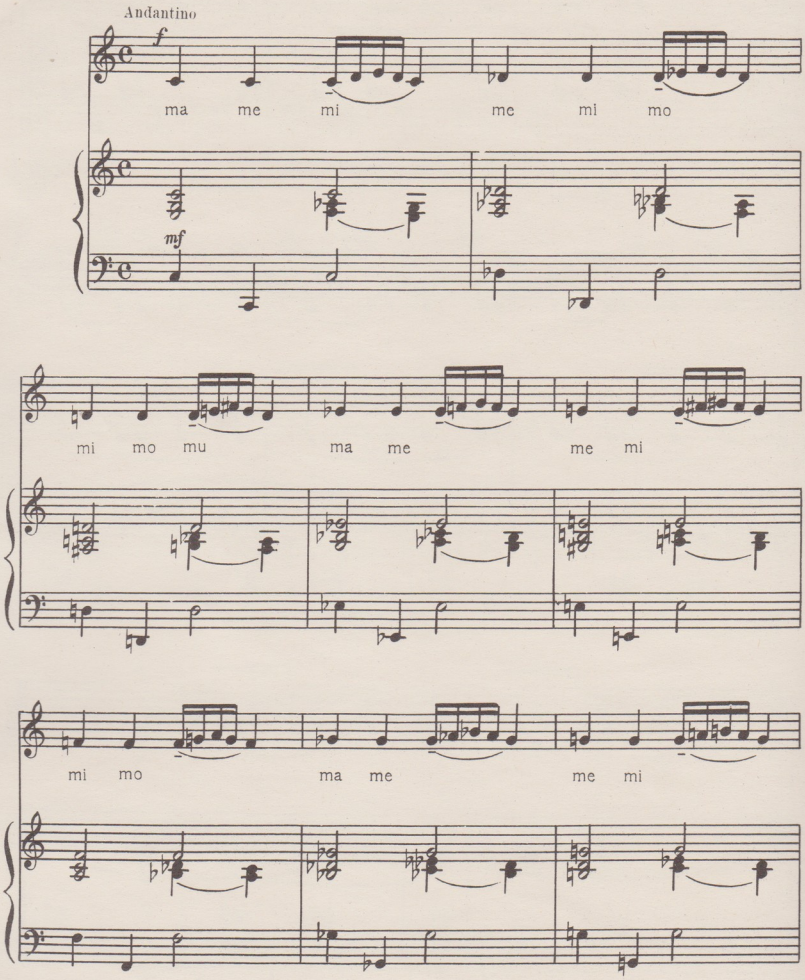

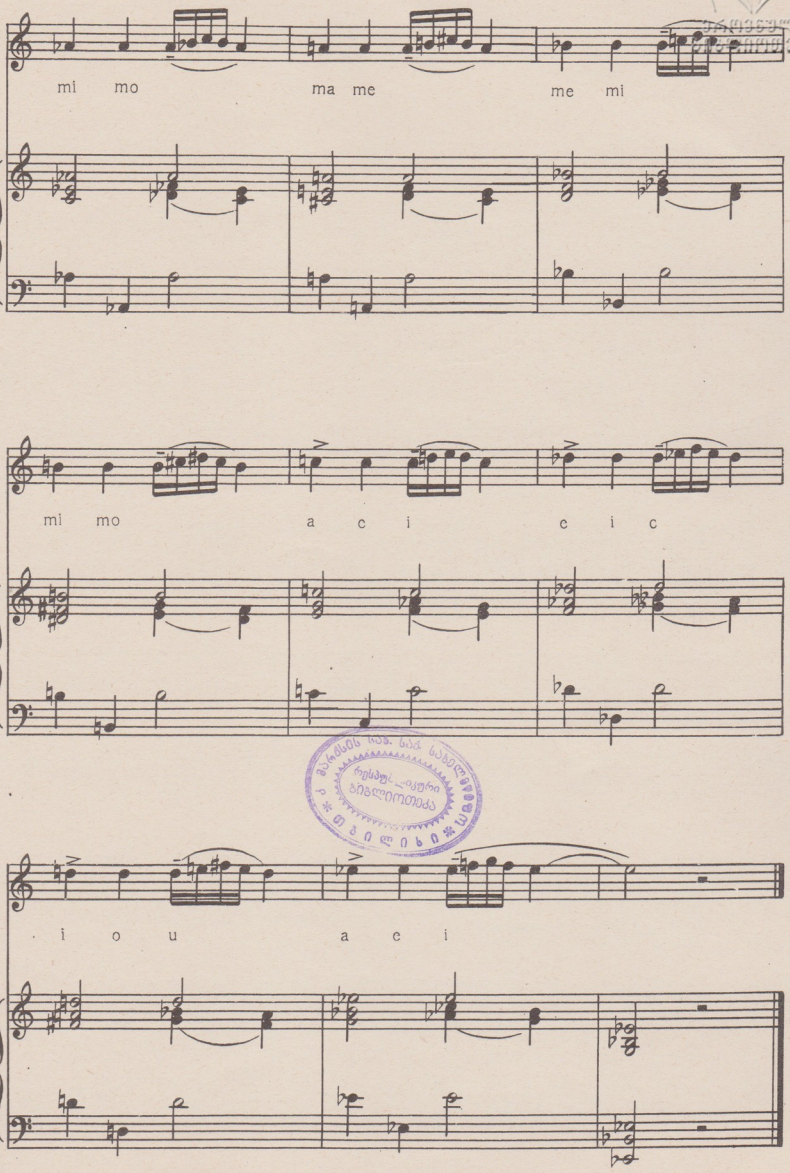

ს 770
3

ეროვნული ბიბლიოთეკა

№ 4

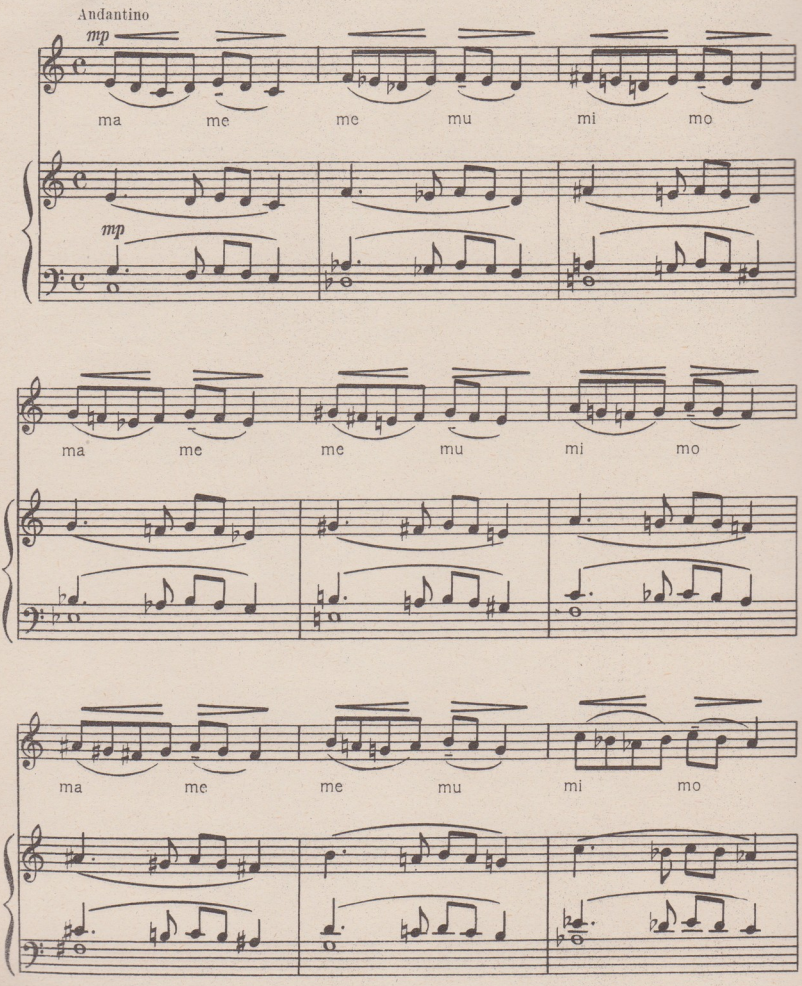

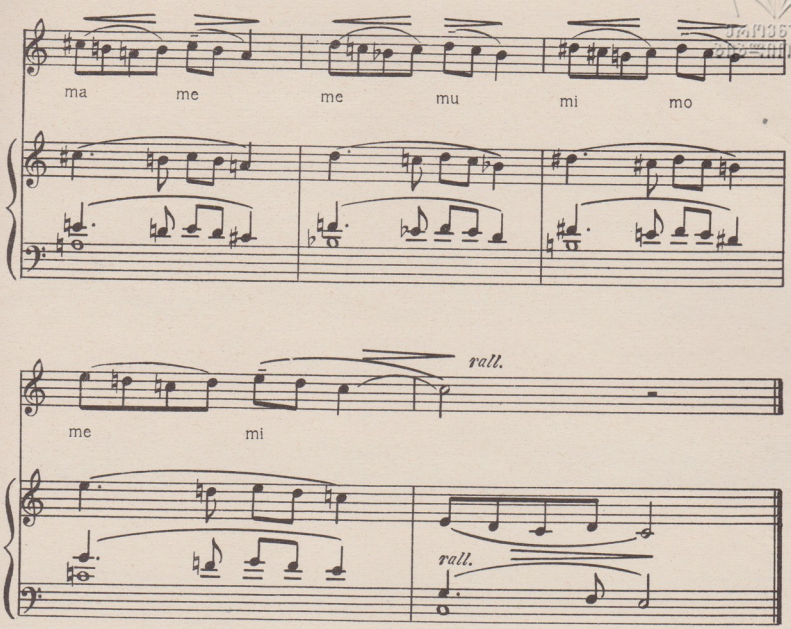
ma
me
me
mu
mi
mo
me
mi
rall.
rall.

№ 5

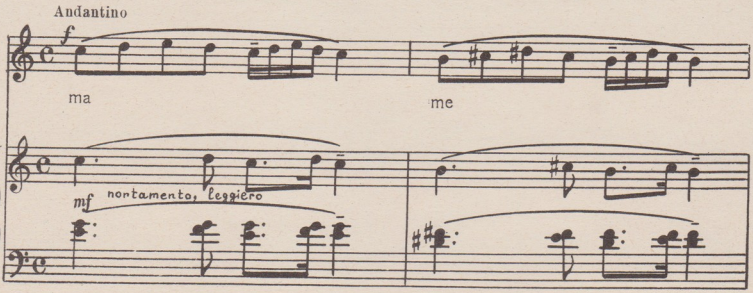
Andantino
f
ma
me
mf
nontamento, leggiero

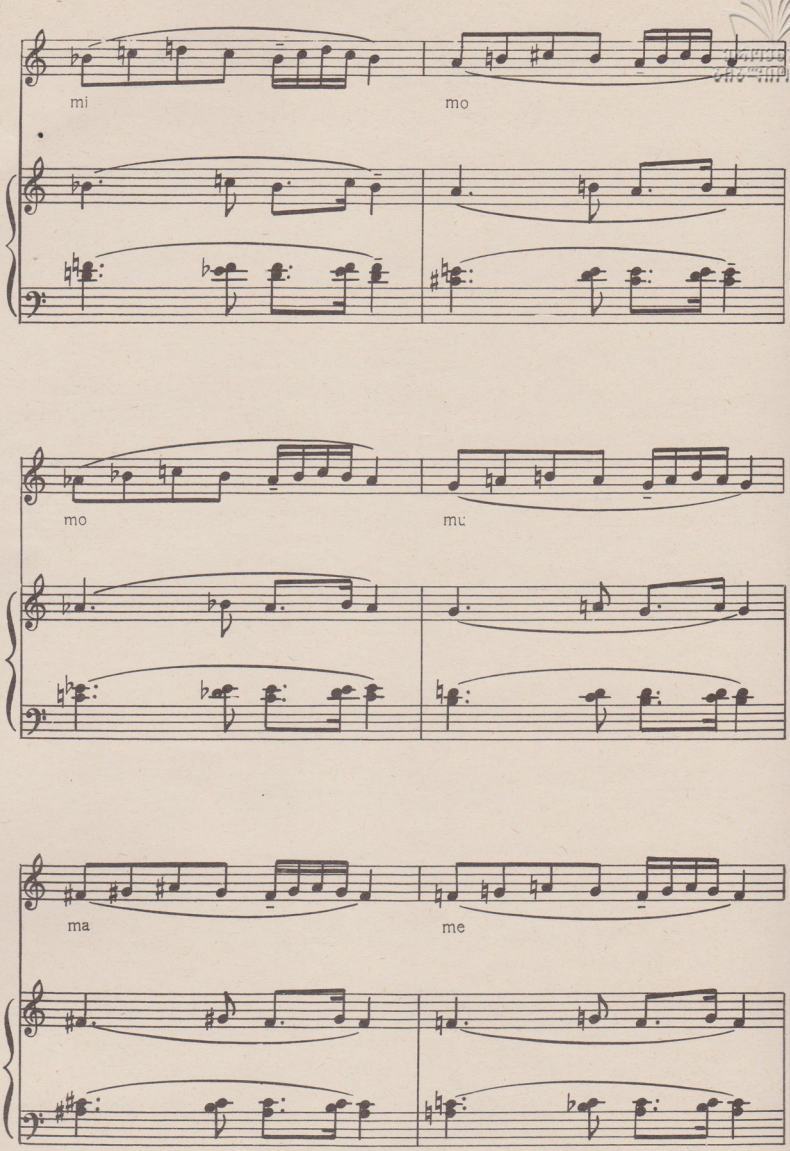
mi
mo
mo
mu
ma
me

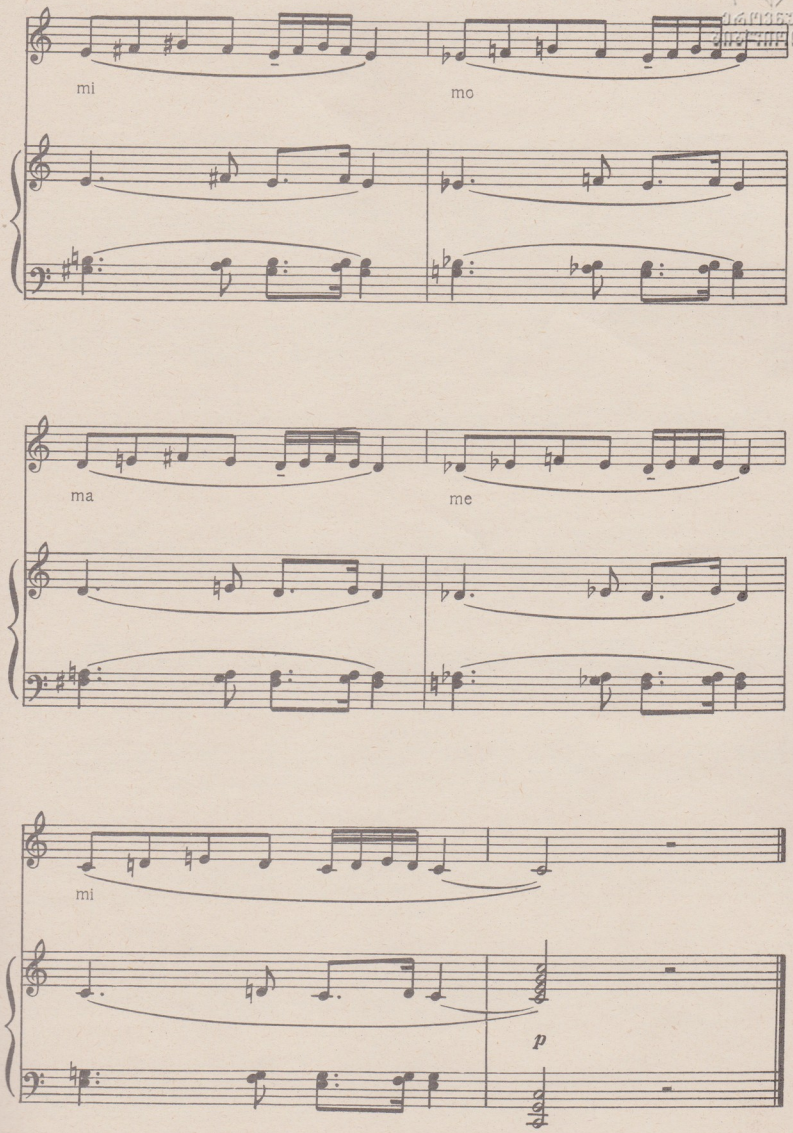
mi
mo
ma
me
mi
p

ეროვნული ბიბლიოთეკა

№ 6

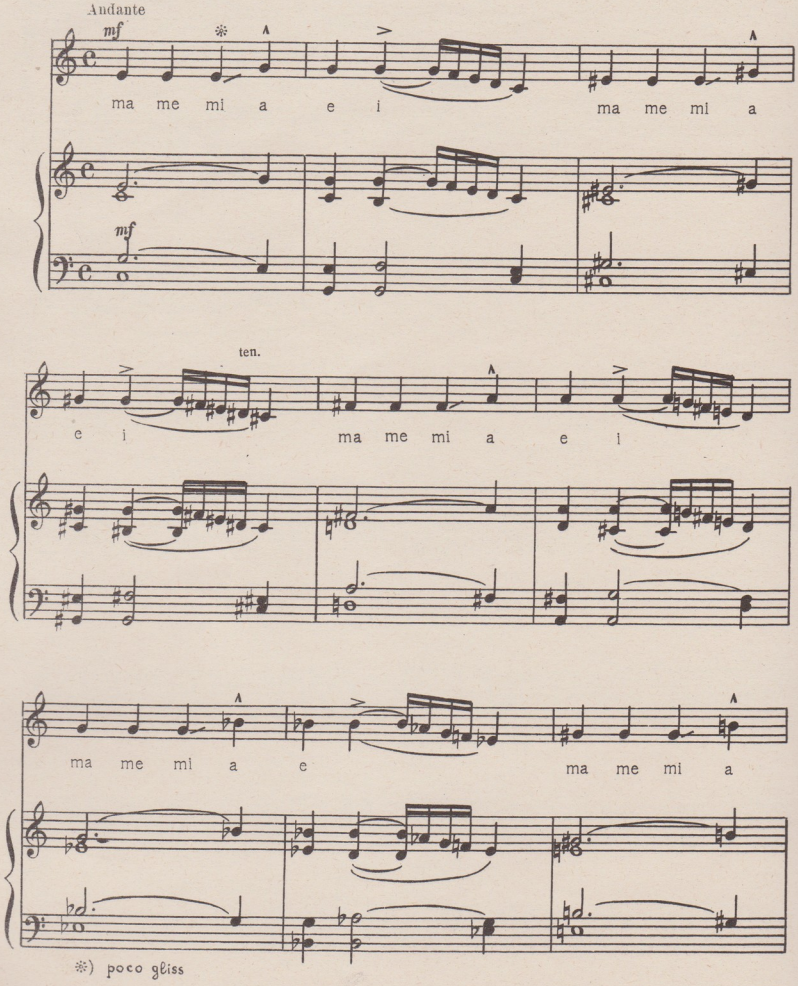

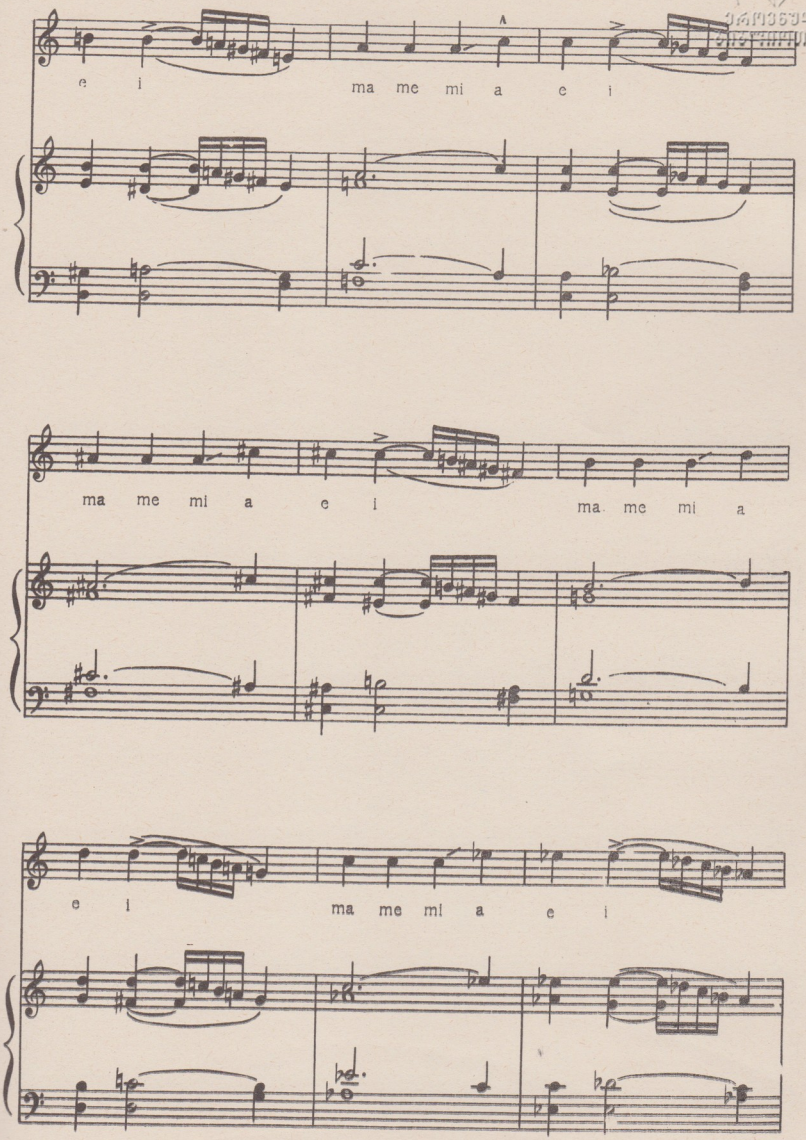
e i
ma me mi a e i
ma me mi a e i
ma me mi a
e i
ma me mi a e i

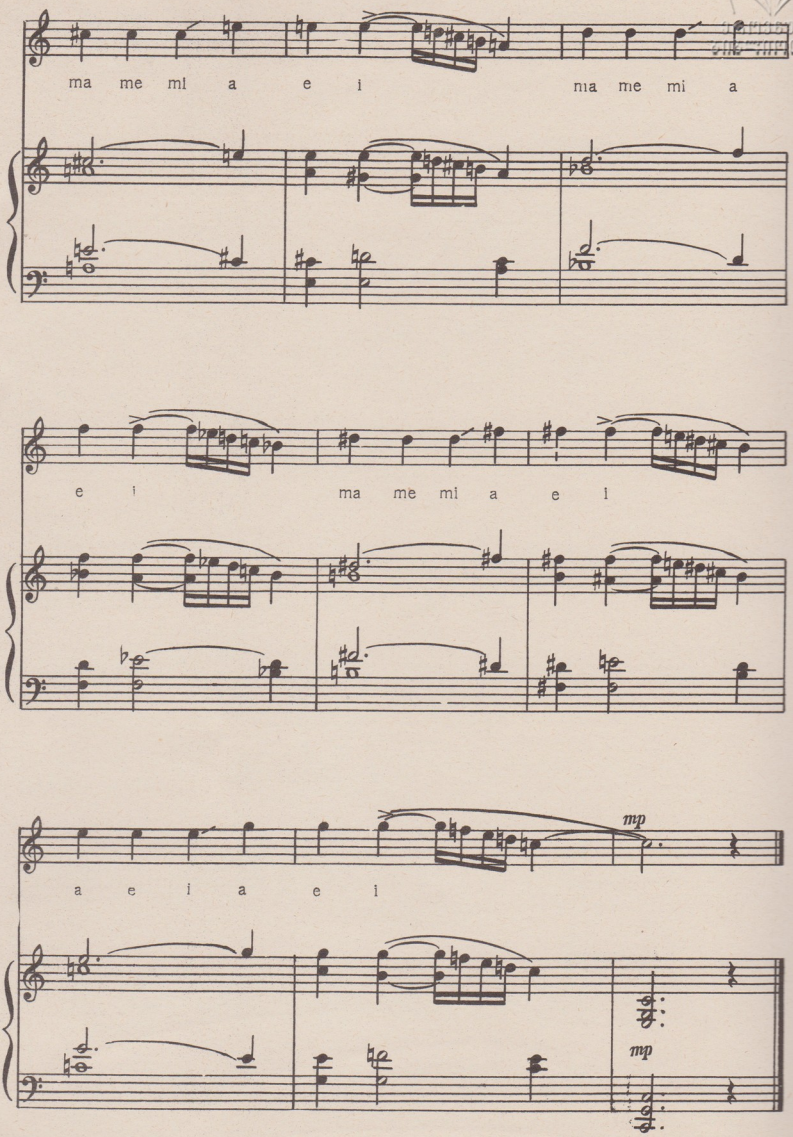
ma me mi a e i ma me mi a
e i ma me mi a e i
mp
a e i a e i
mp

ეროვნული ბიბლიოთეკა

№ 7

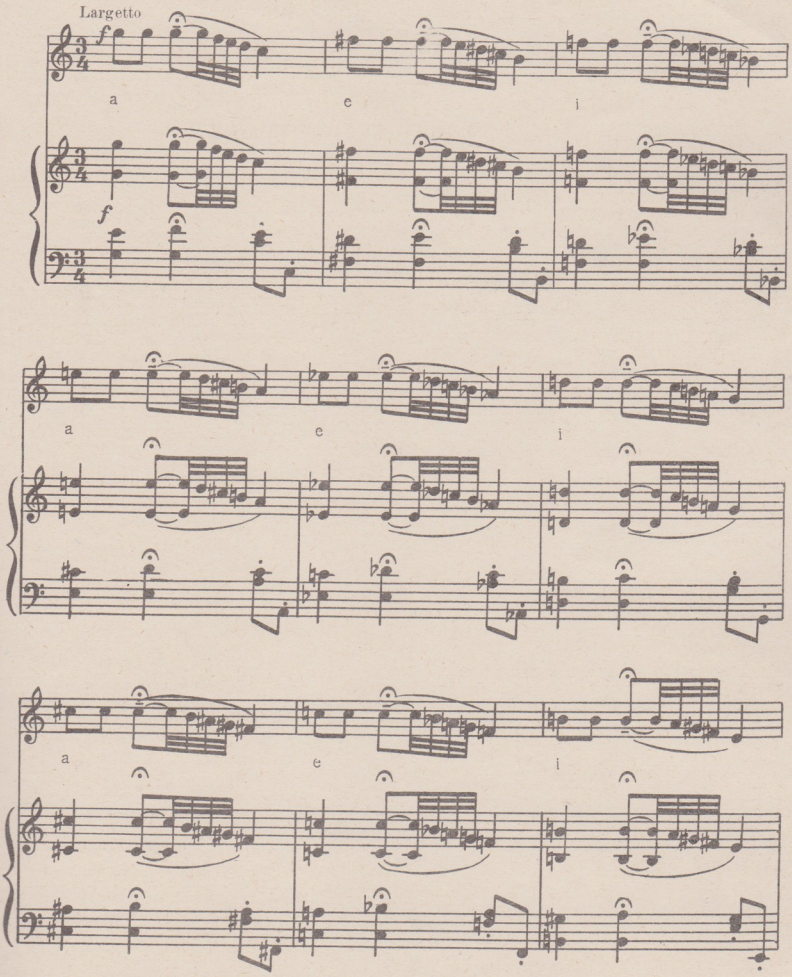

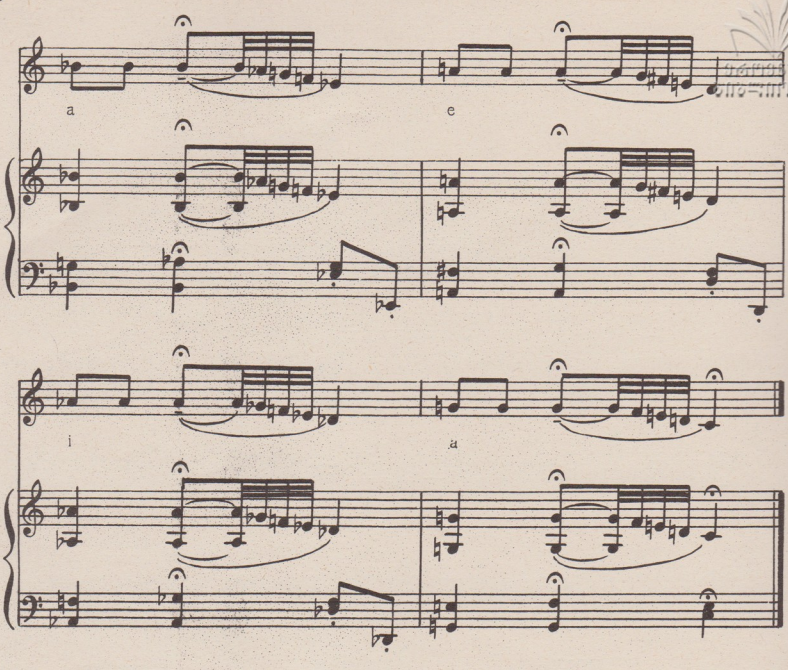

№ 8

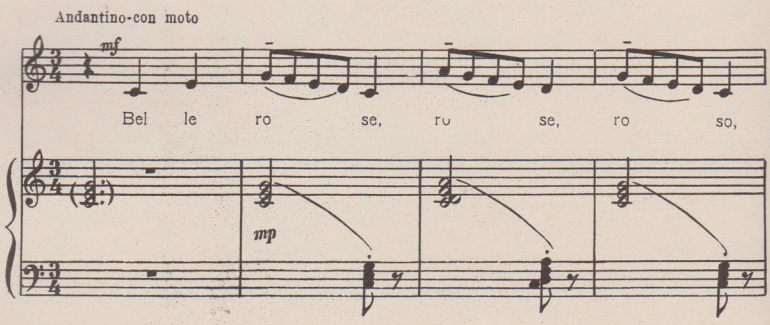

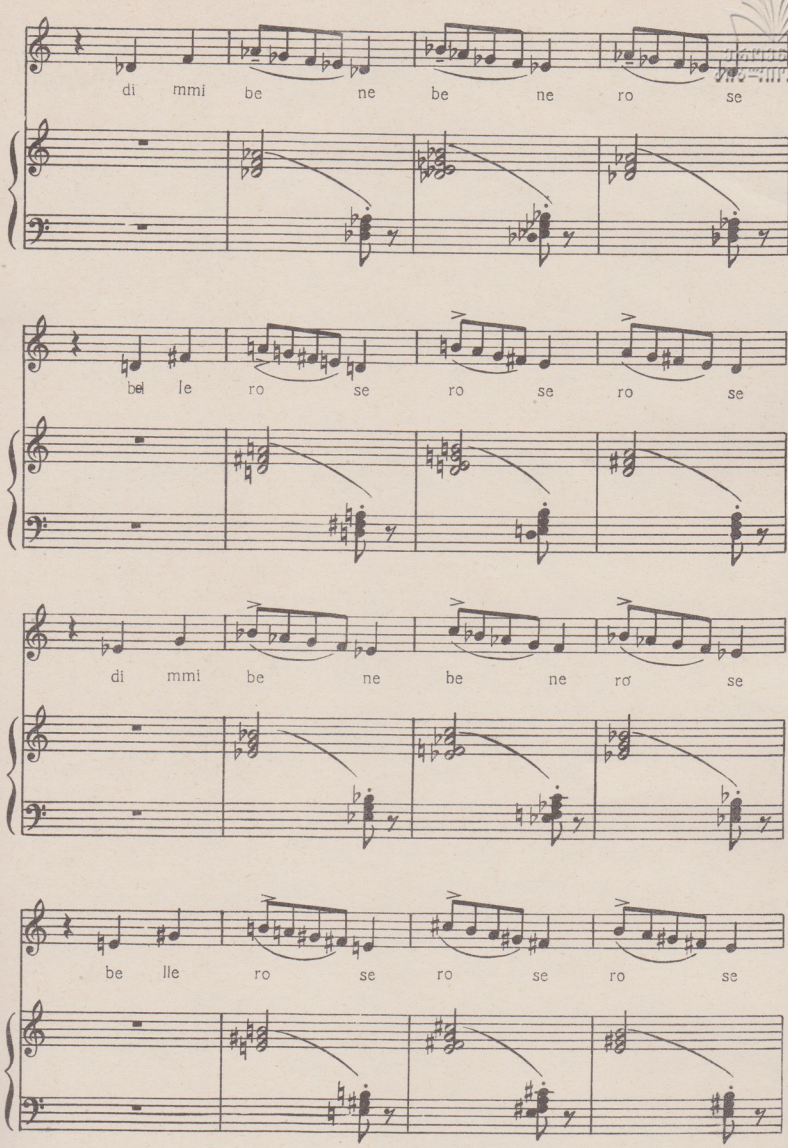
di mmi be ne be ne ro se
bel le ro se ro se ro se
di mmi be ne be ne rø se
be lle ro se ro se ro se

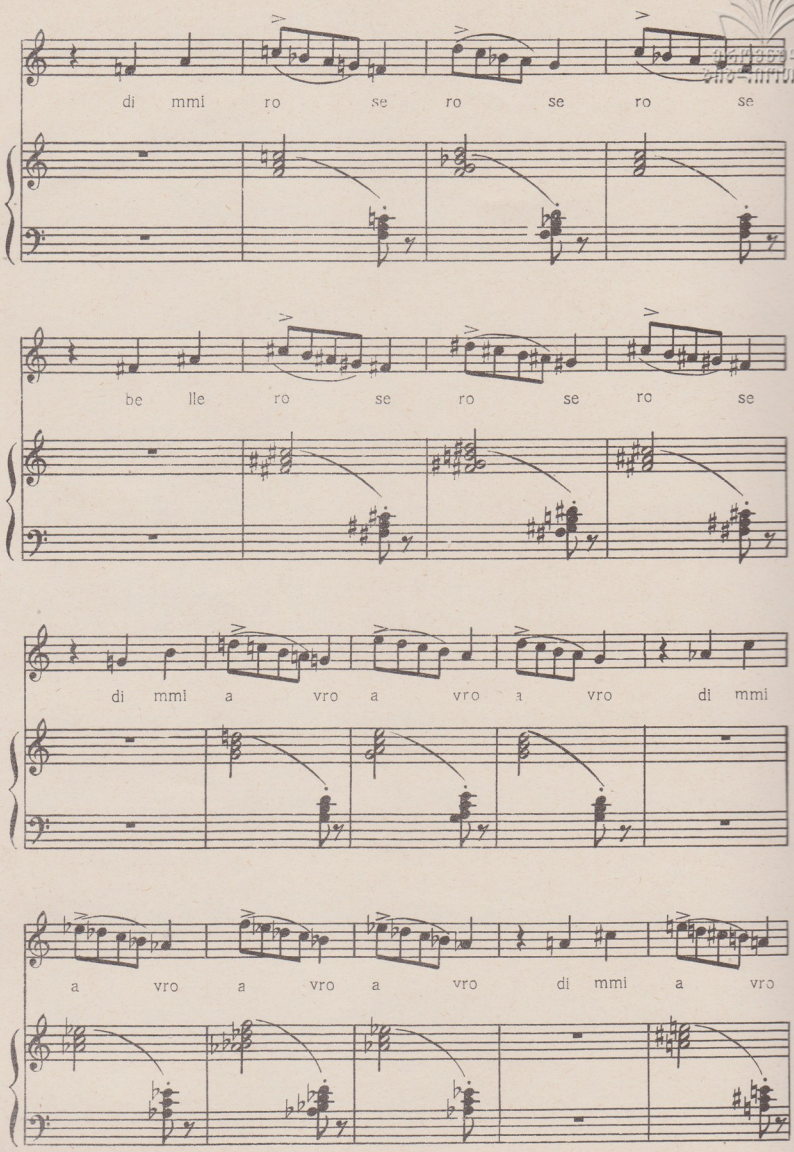
di mmi ro se ro se ro se
be lle ro se ro se ro se
di mmi a vro a vro a vro di mmi
a vro a vro a vro di mmi a vro

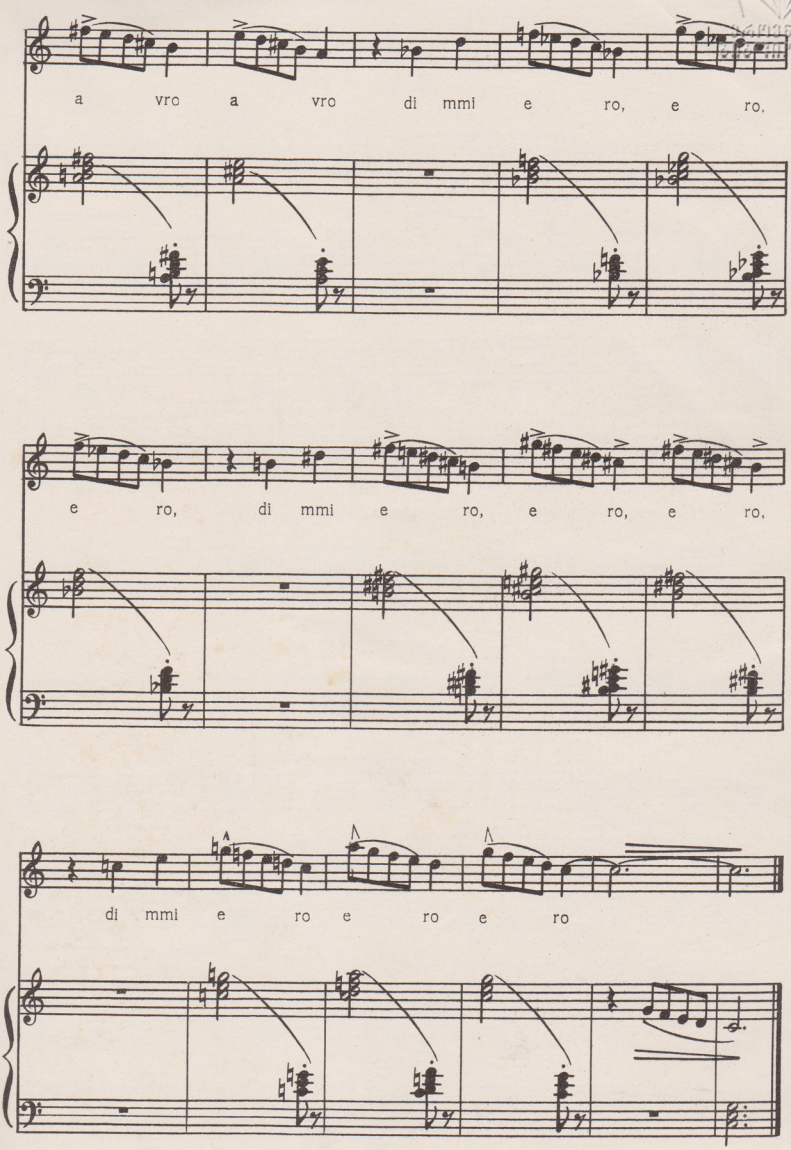
a vro a vro di mmi e ro, e ro,
e ro, di mmi e ro, e ro, e ro,
di mmi e ro e ro e ro

ეროვნული ბიბლიოთეკა

№ 9

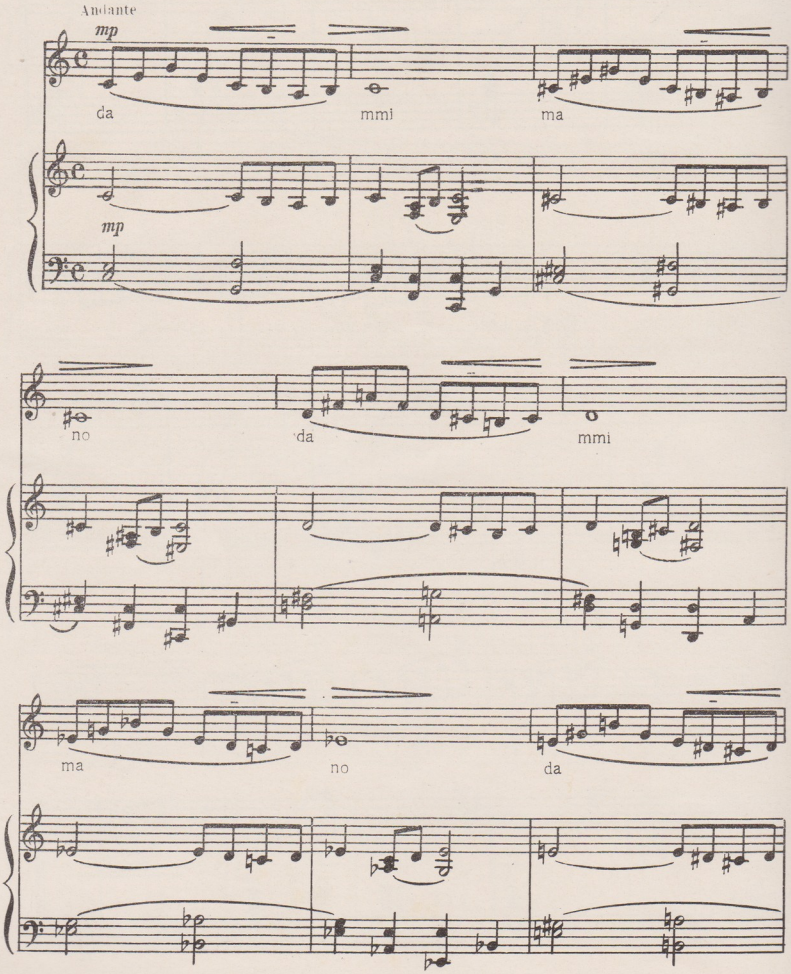

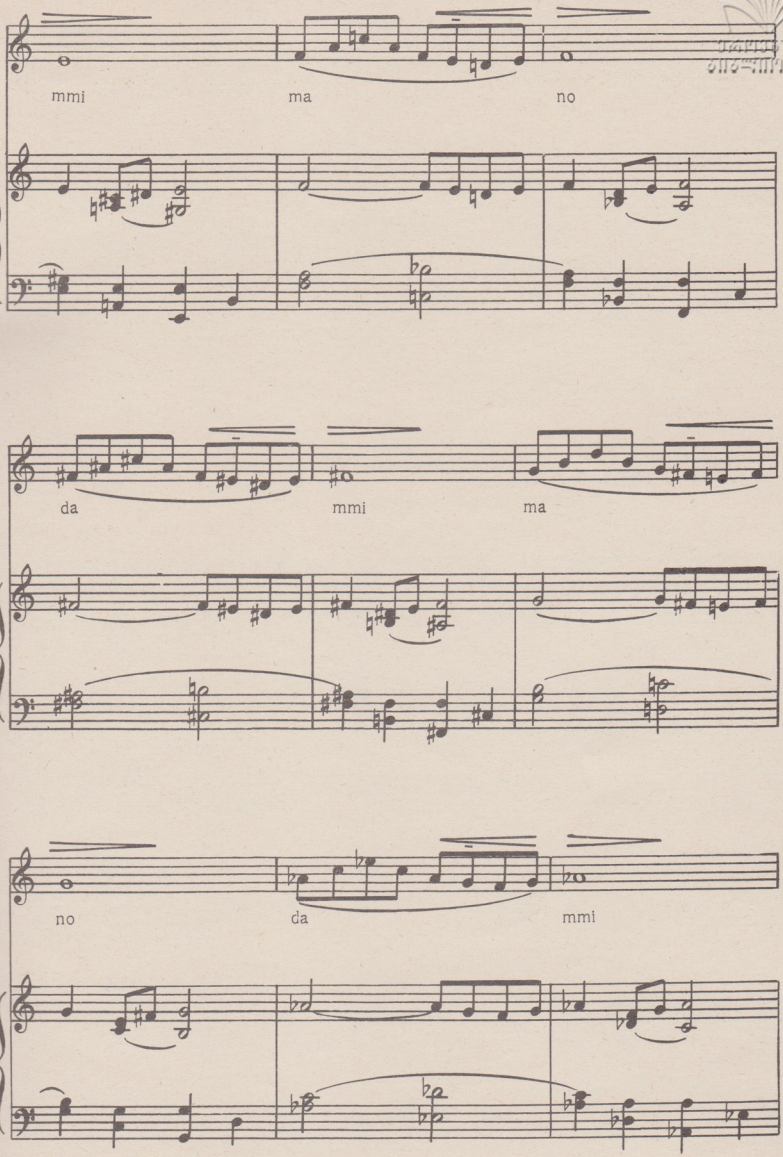
mmi
ma
no
da
mmi
ma
no
da
mmi

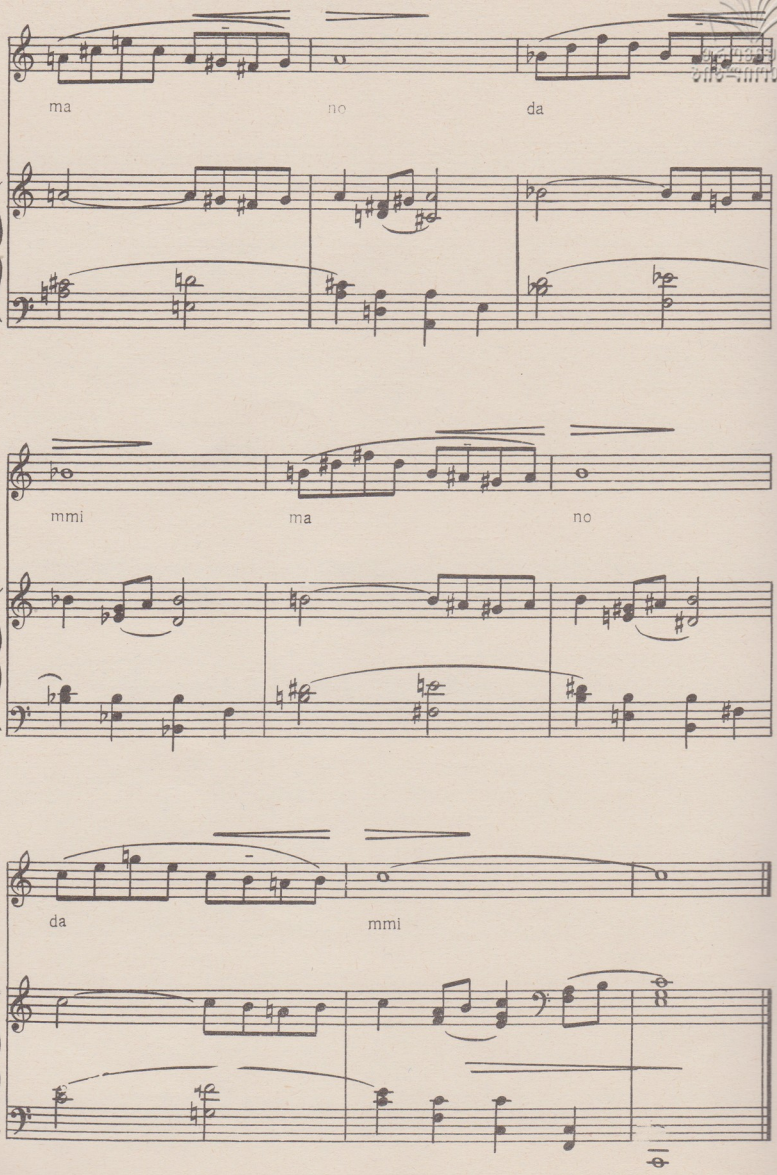
ma
no
da
mmi
ma
no
da
mmi

ეროვნული ბიბლიოთეკა

№ 10

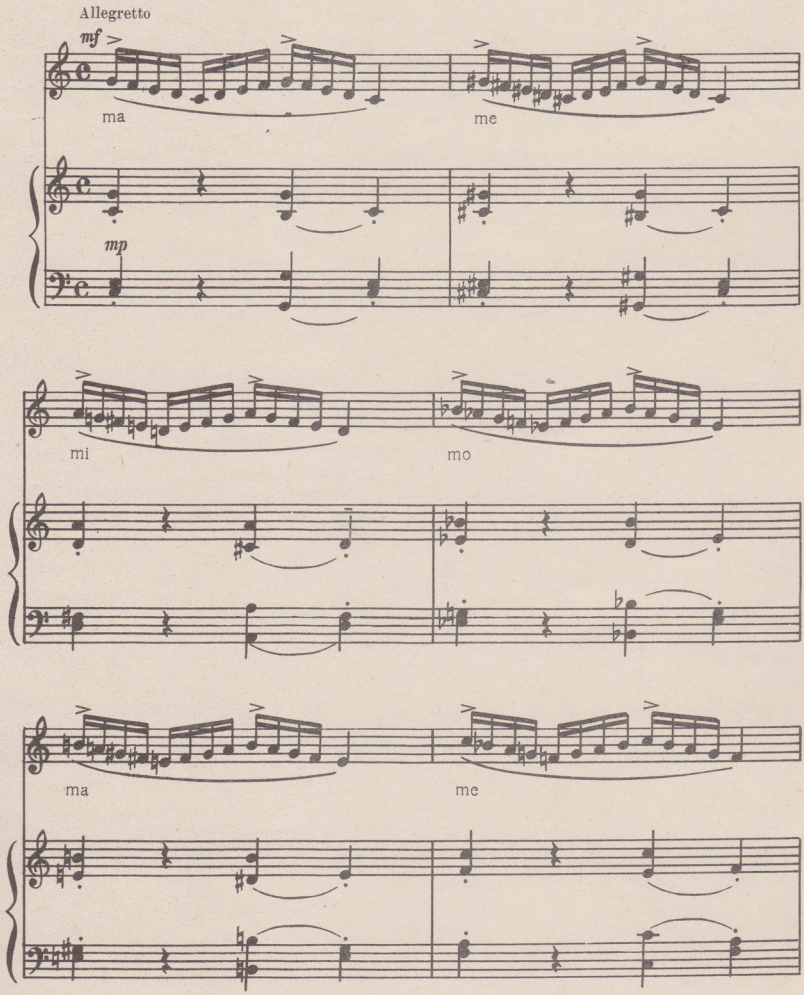

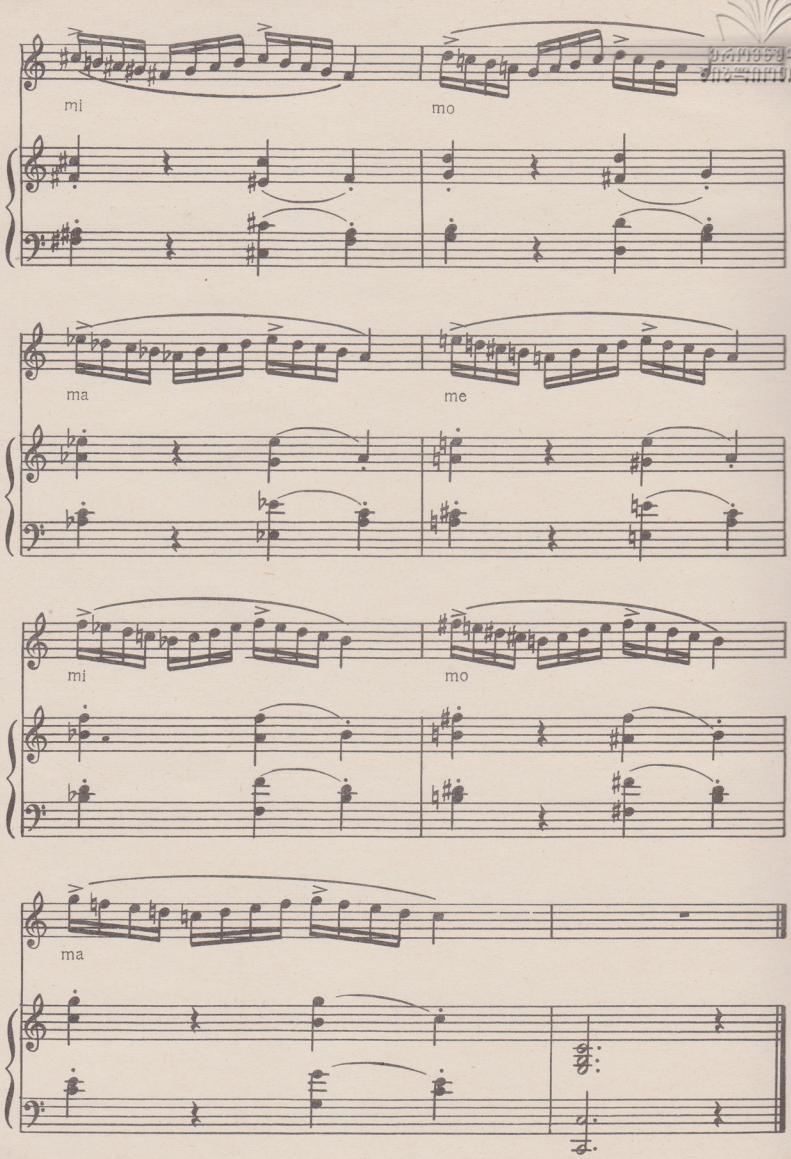
mi
mo
ma
me
mi
mo
ma

№ 11

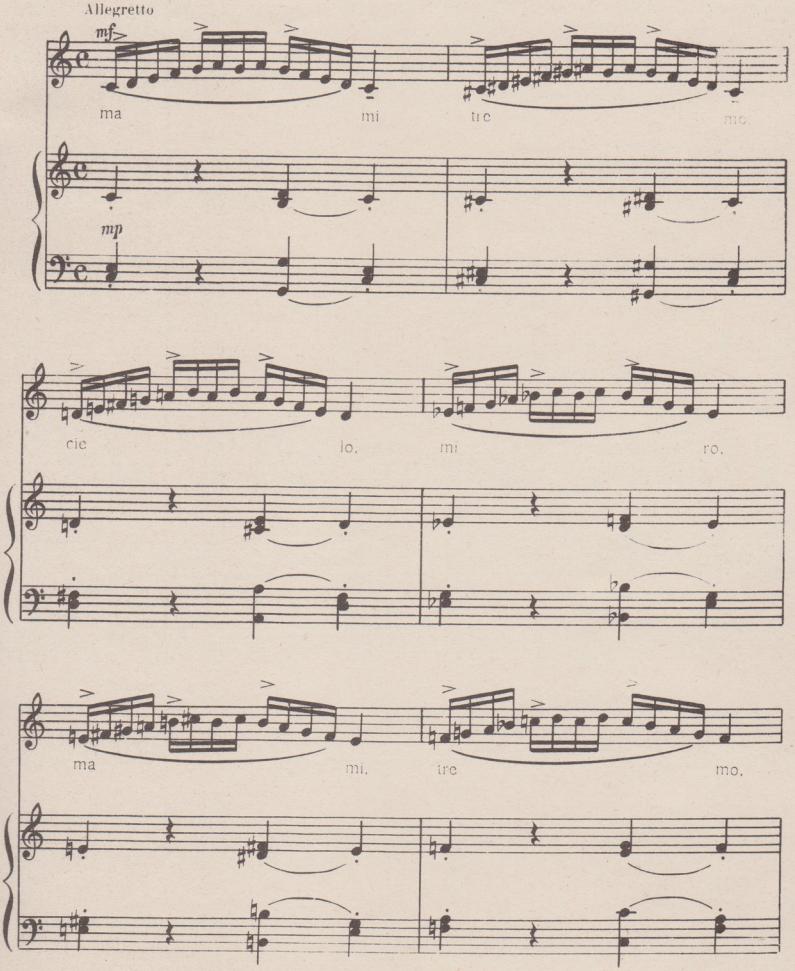

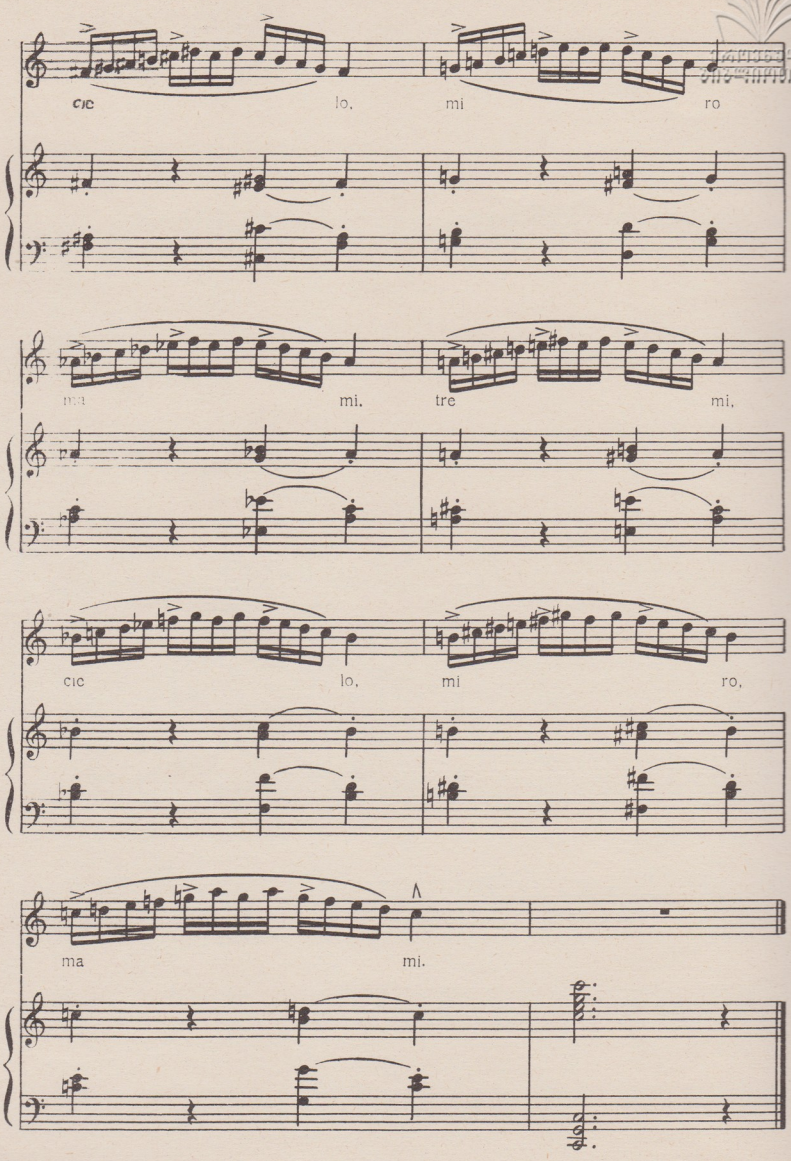
cie lo, mi ro
ma mi, tre mi,
cie lo, mi ro,
ma mi.

№ 12

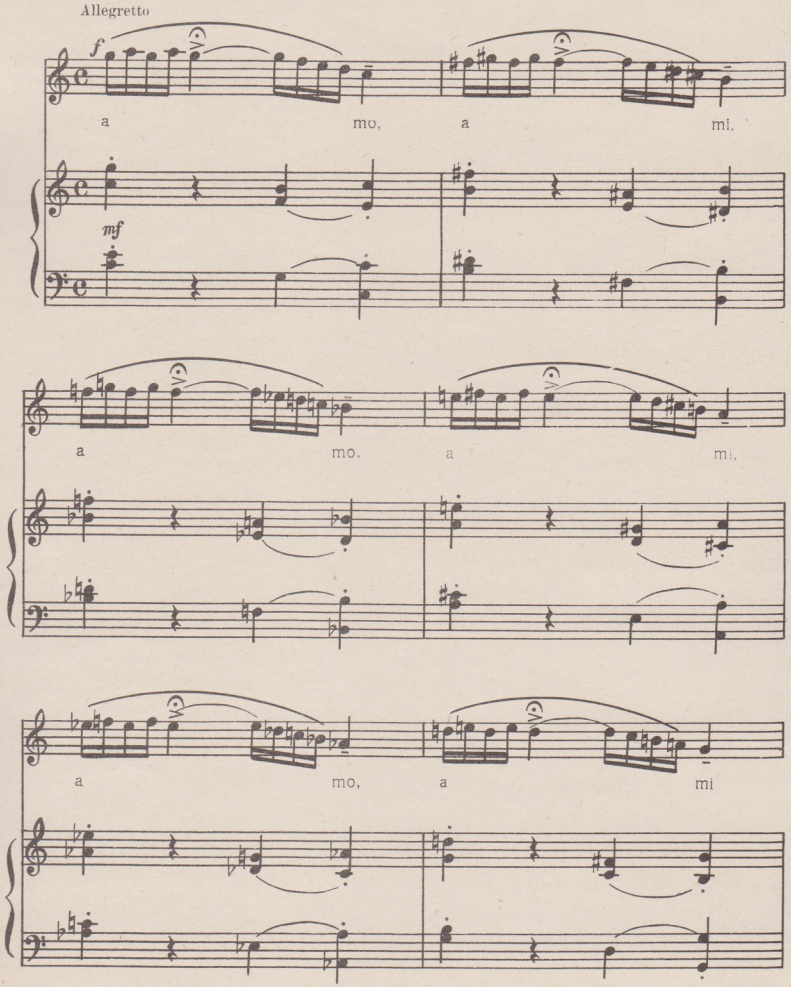

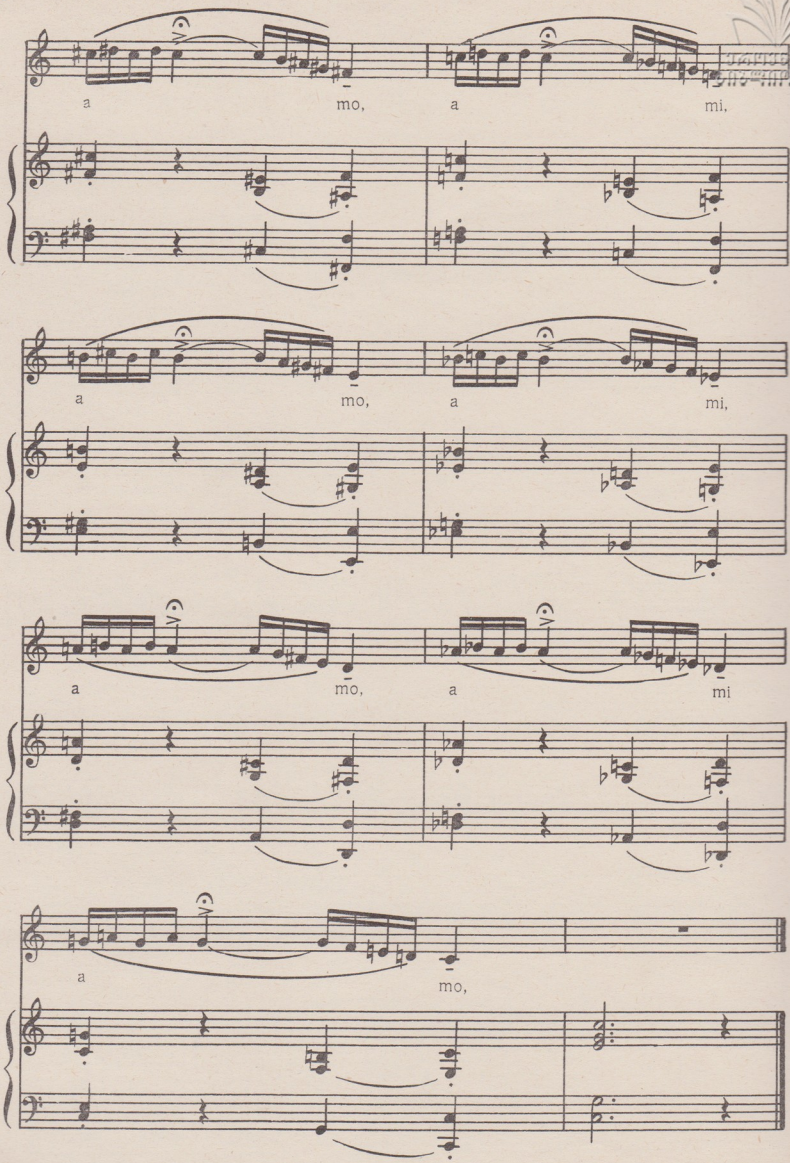
a mo, a mi,
a mo, a mi,
a mo, a mi
a mo,

№ 13

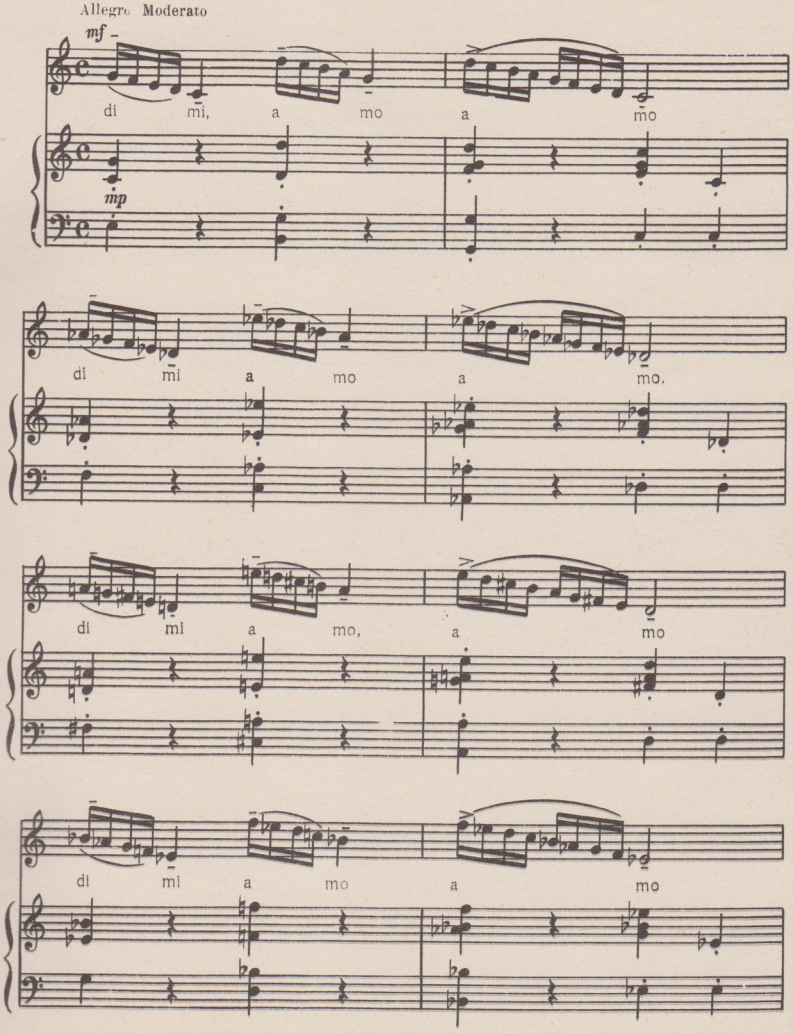
Allegro Moderato
mf
di mi, a mo a mo
mp
di mi a mo a mo.
di mi a mo, a mo
di mi a mo a mo

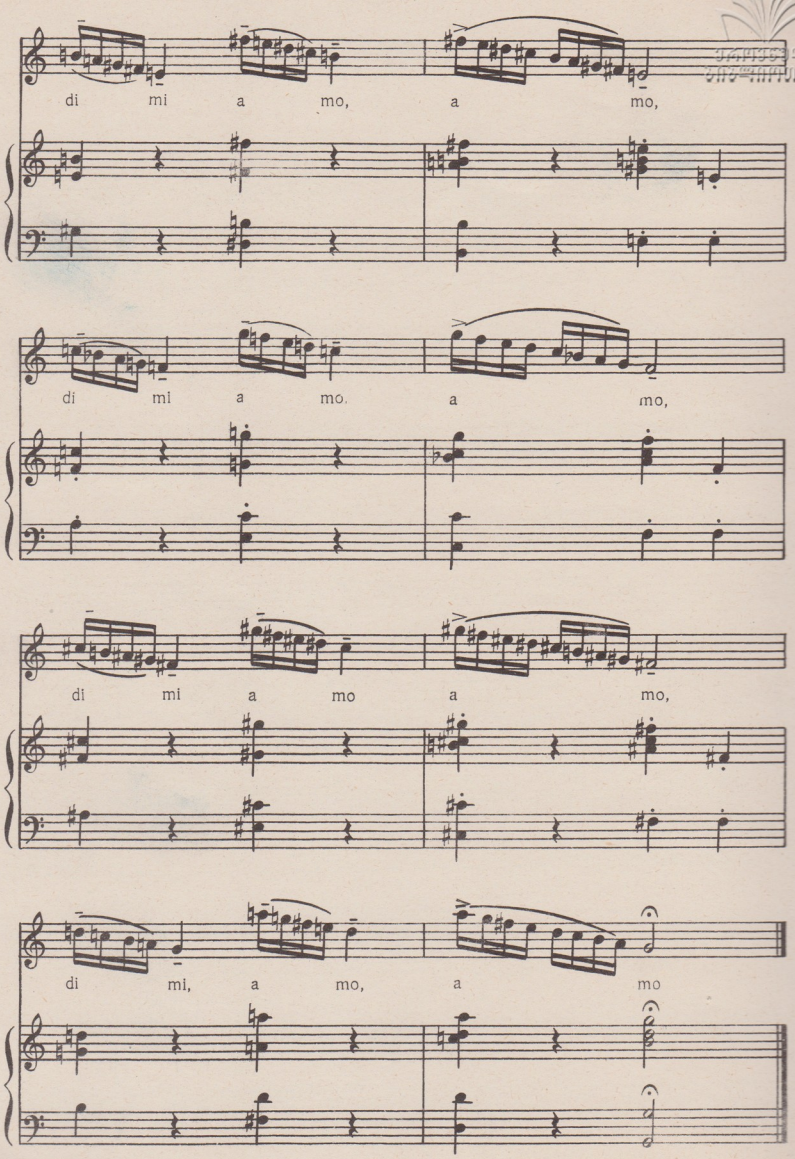
di mi a mo, a mo,
di mi a mo. a mo,
di mi a mo a mo,
di mi, a mo, a mo

ეროვნული
ბიბლიოთეკა

№ 14

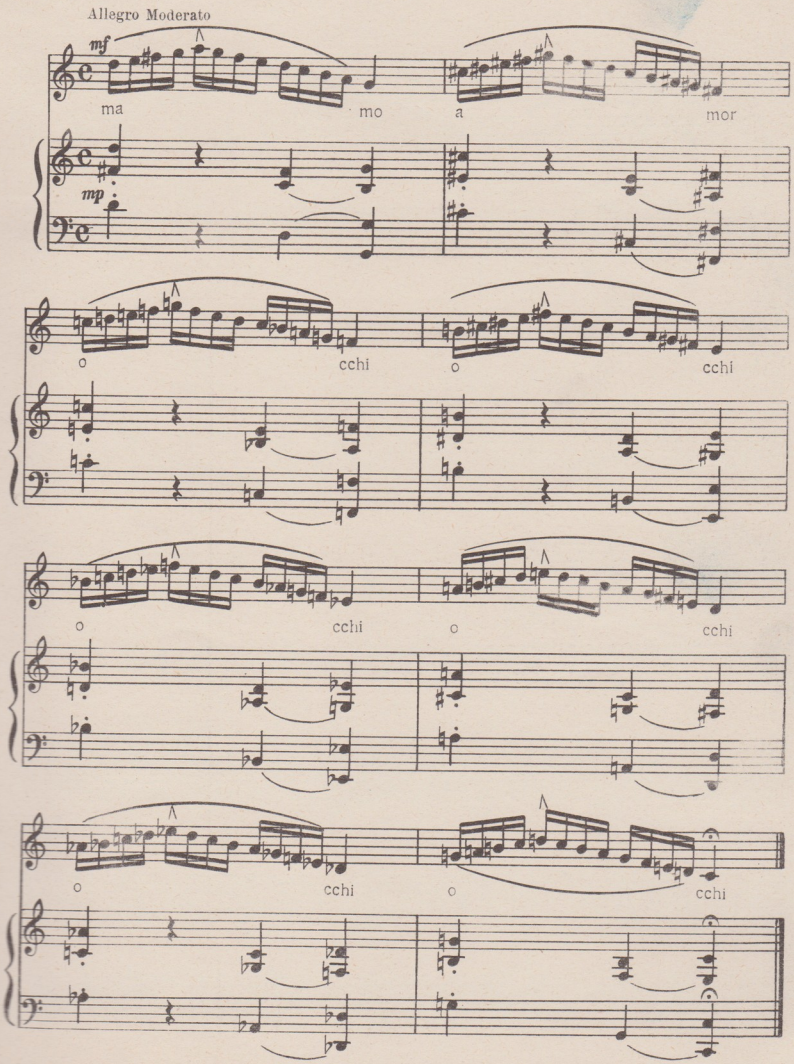

№ 15

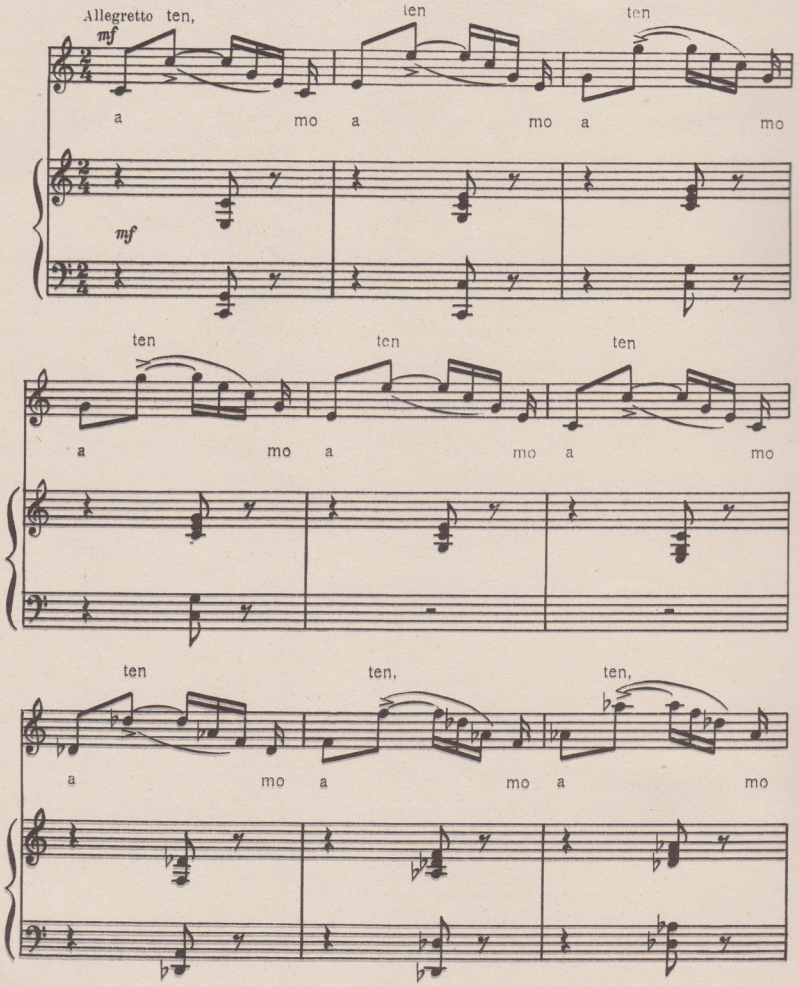
Allegretto ten,
mf
ten
ten
a mo a mo a mo
mf
ten ten ten
a mo a mo a mo
ten ten, ten,
a mo a mo a mo

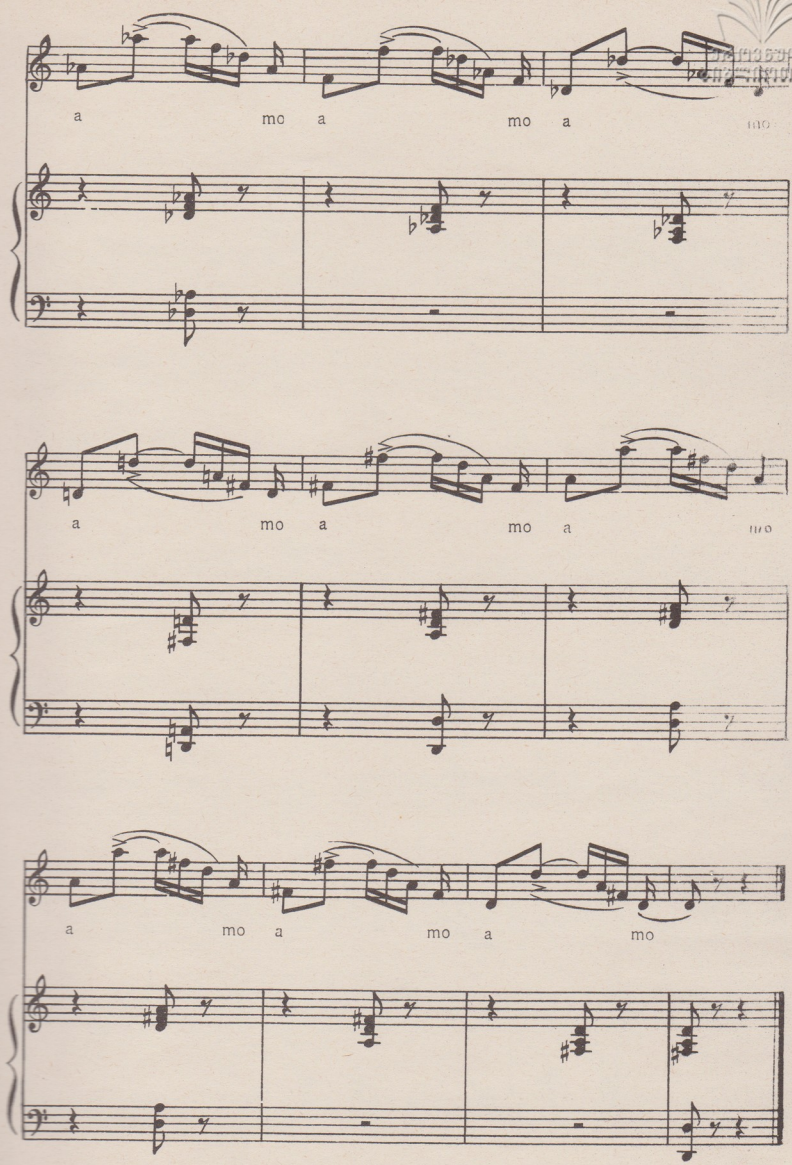
a mo a mo a mo
a mo a mo a mo
a mo a mo a mo

ეროვნული ბიბლიოთეკა

№ 16

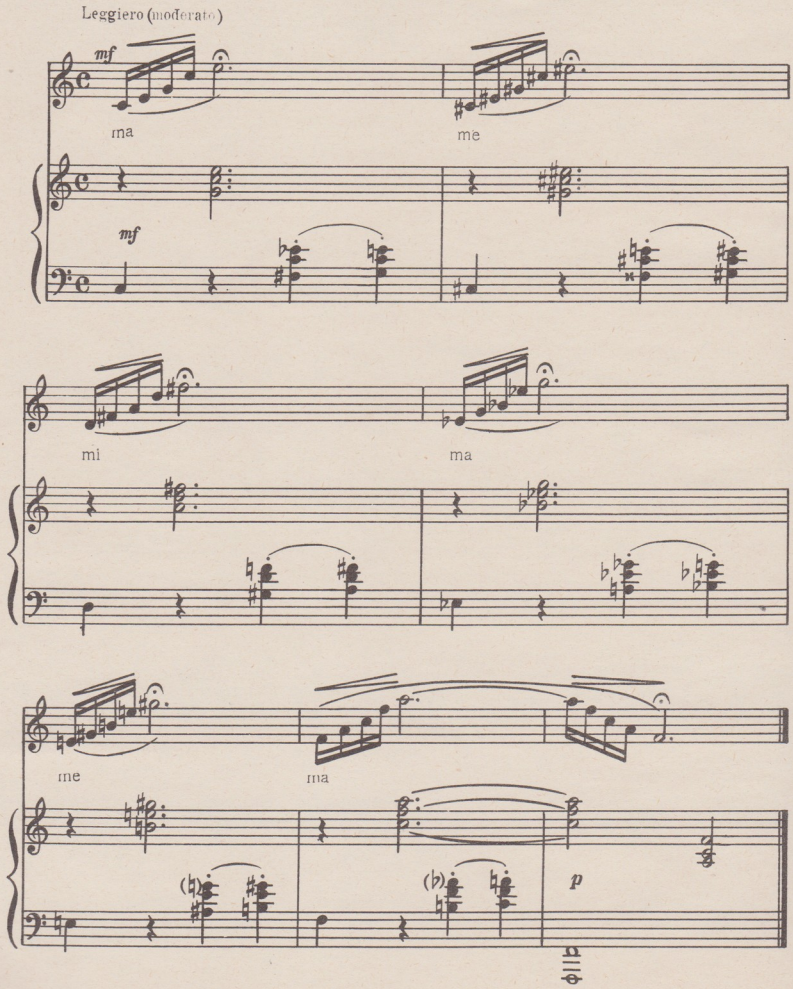

ეროვნული ბიბლიოთეკა

№ 17

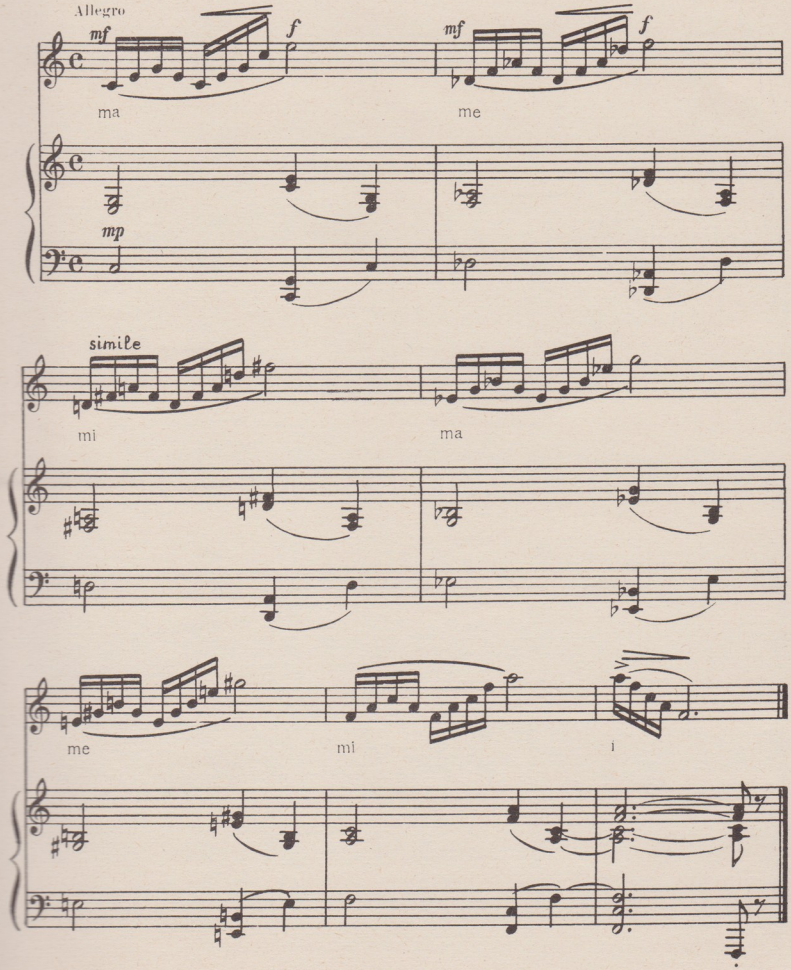

№ 18

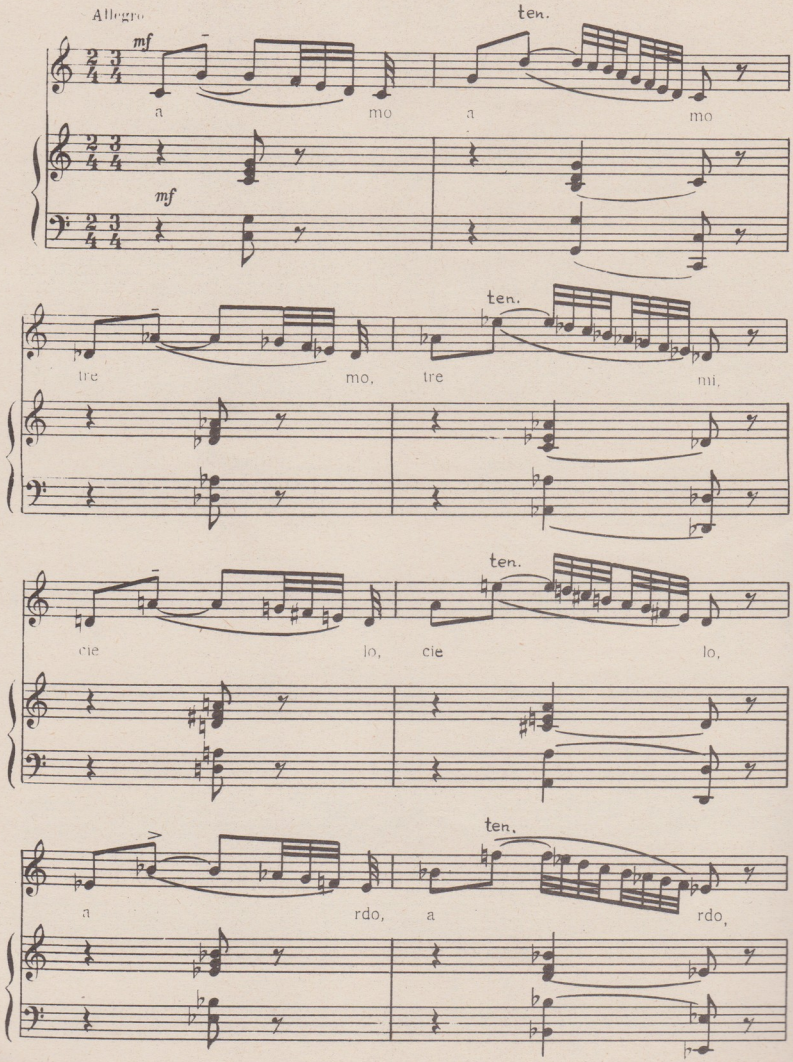
Allegro
mf
ten.
a mo a mo
mf
ten.
tre mo, tre mi,
ten.
cie lo, cie lo,
ten.
a rdo, a rdo,

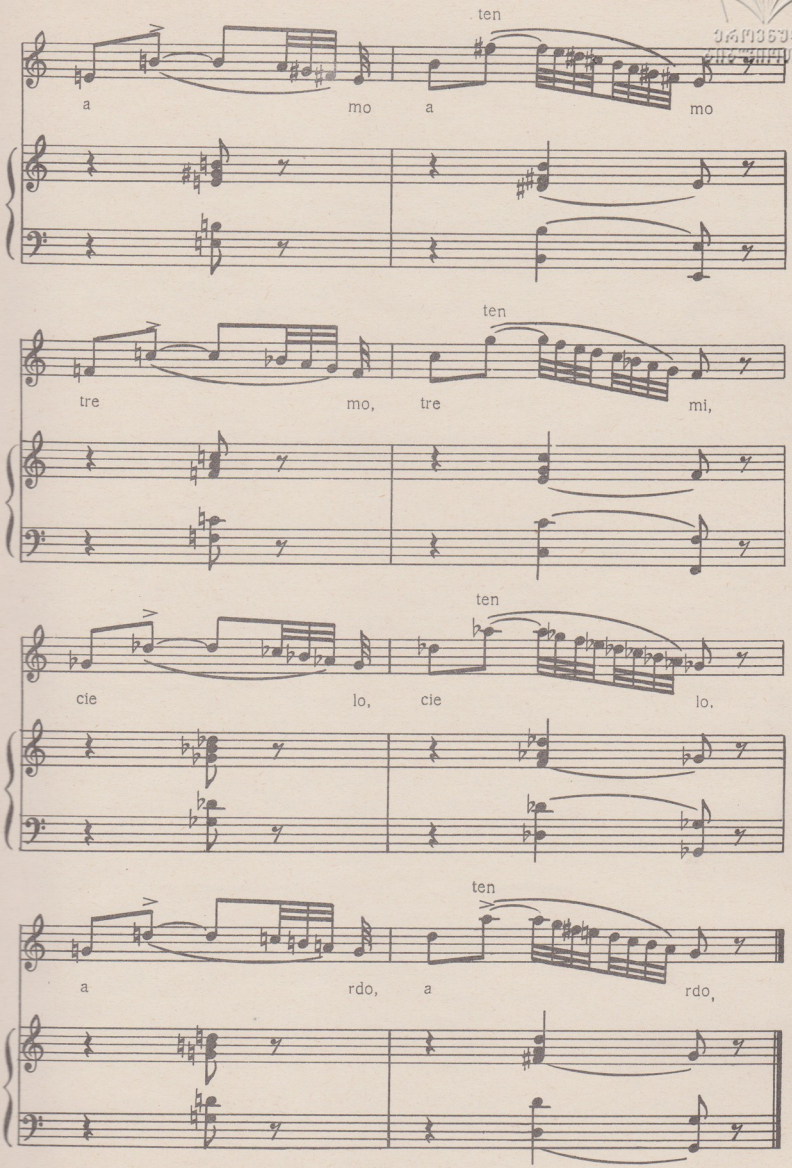
ten
a mo a mo
ten
tre mo, tre mi,
ten
cie lo, cie lo.
ten
a rdo, a rdo,

ეროვნული ბიბლიოთეკა

№ 19

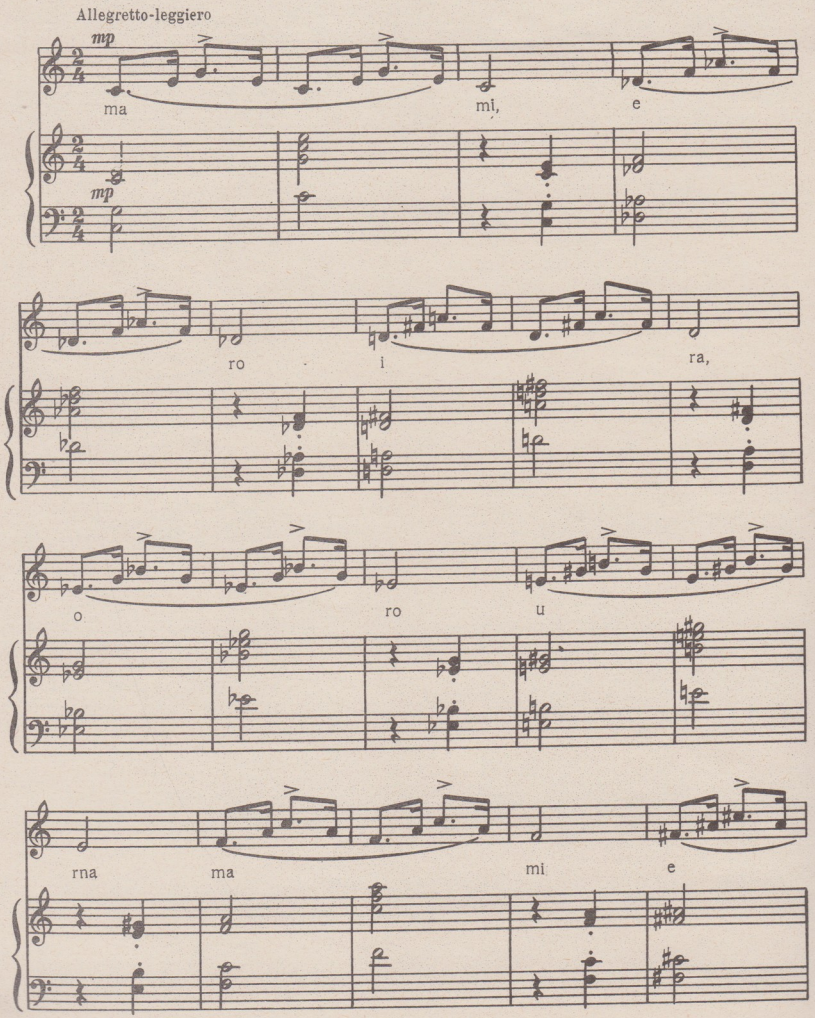

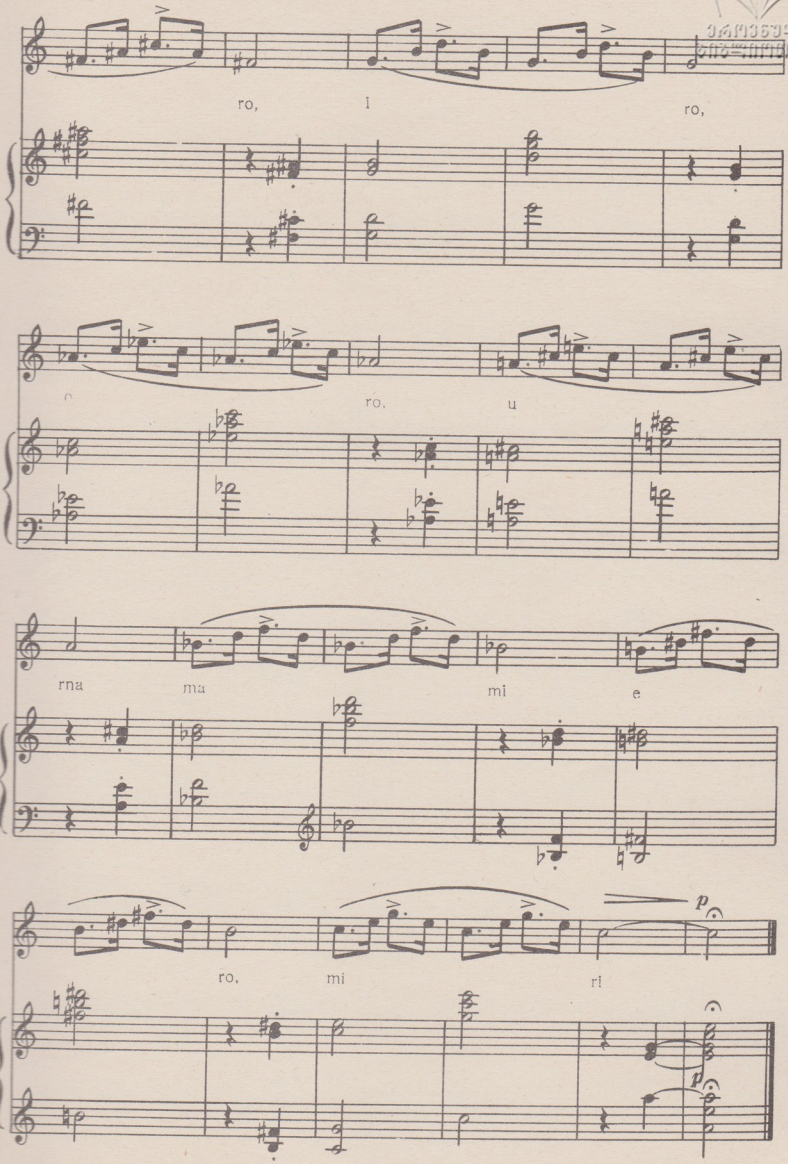
ro, i ro,
ro. u
rna ma mi e
ro. mi ri
p
p

ეროვნული ბიბლიოთეკა

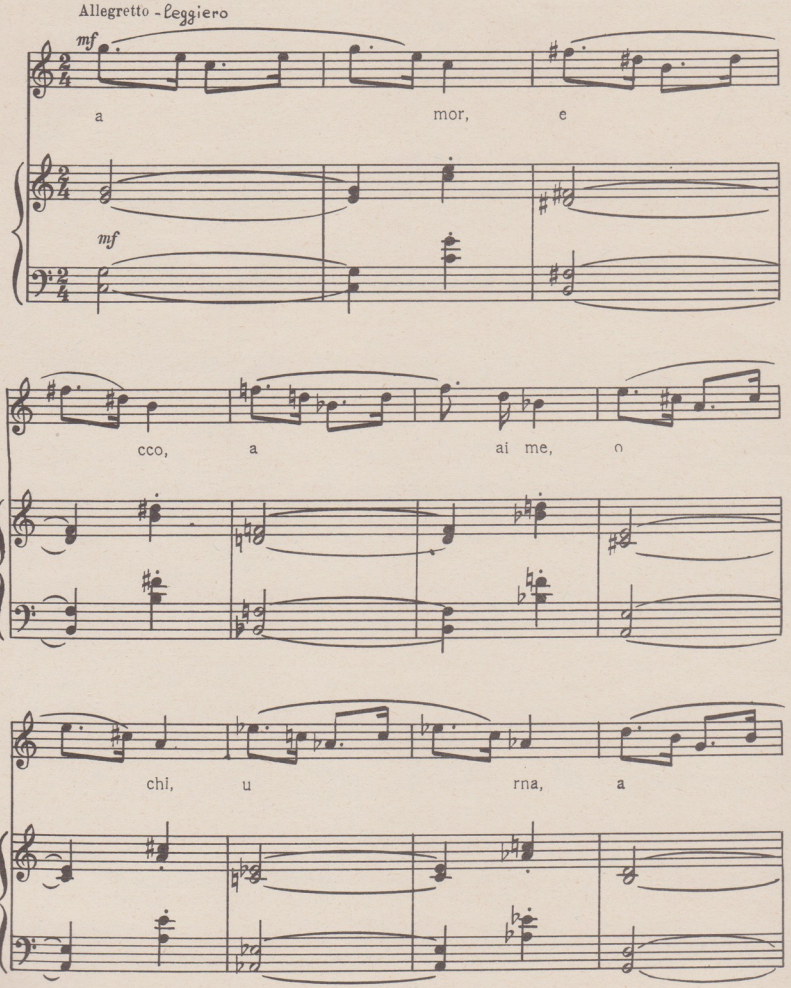

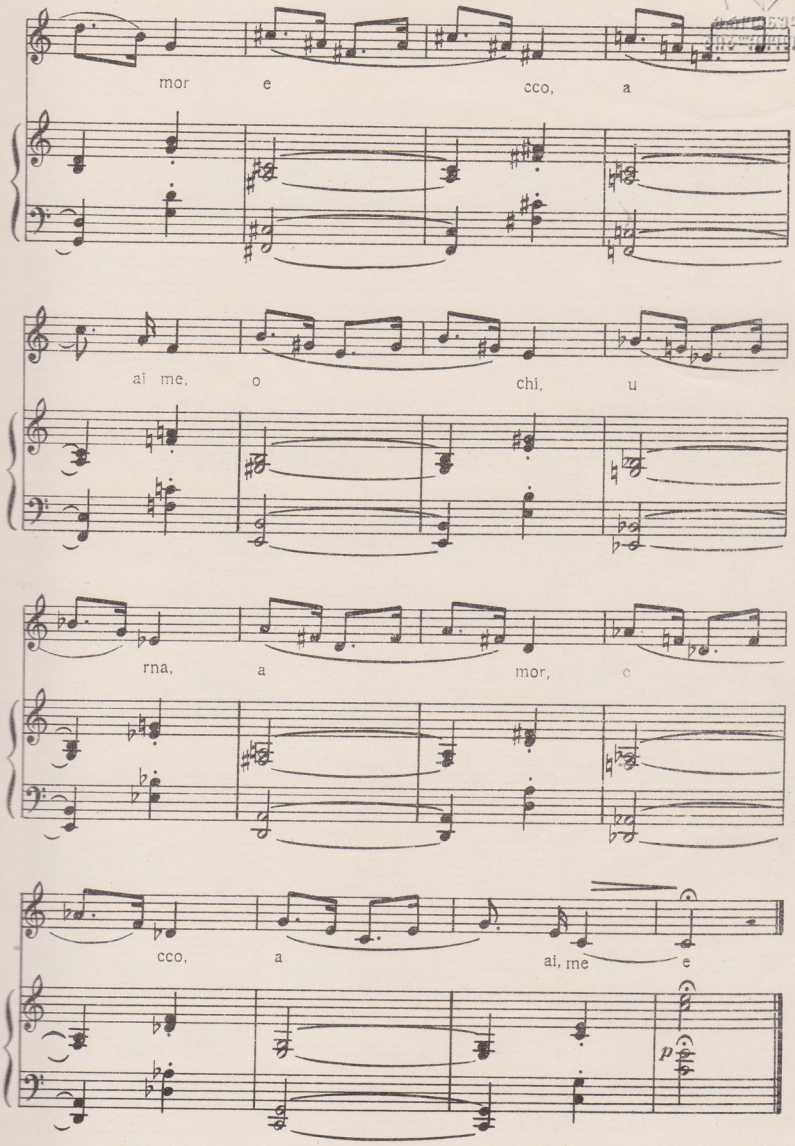
mor e cco, a
ai me, o chi, u
rna, a mor, e
cco, a ai, me e
p

№ 20

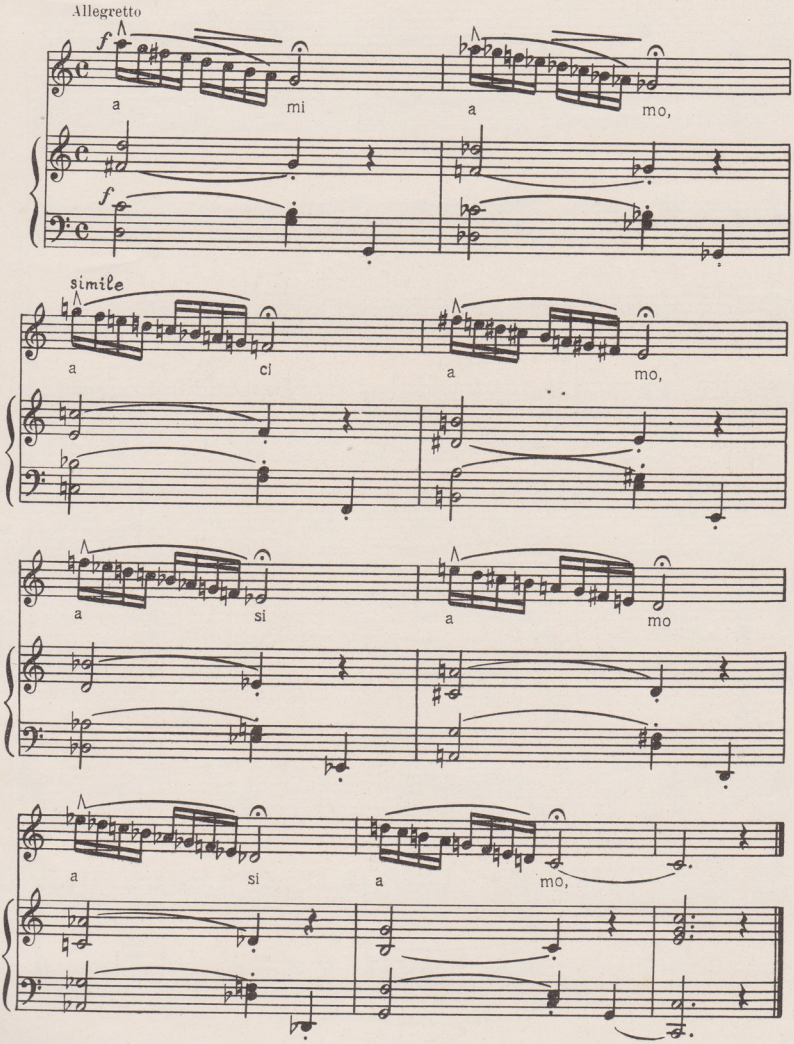

ეროვნული ბიბლიოთეკა

№ 21

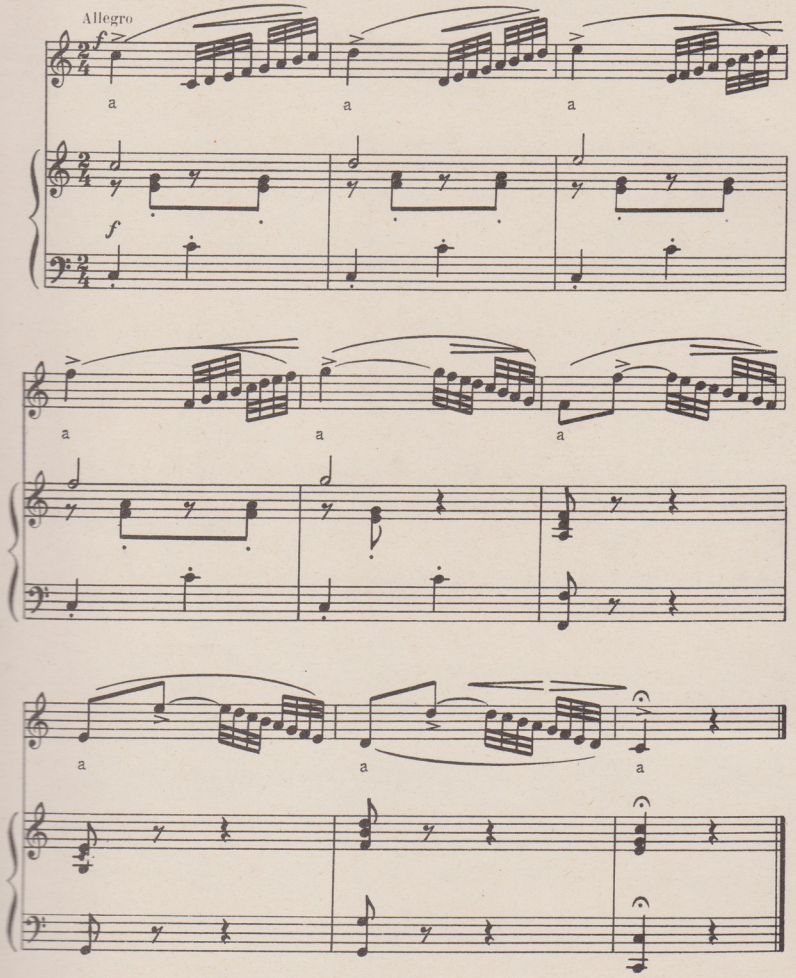

№ 22

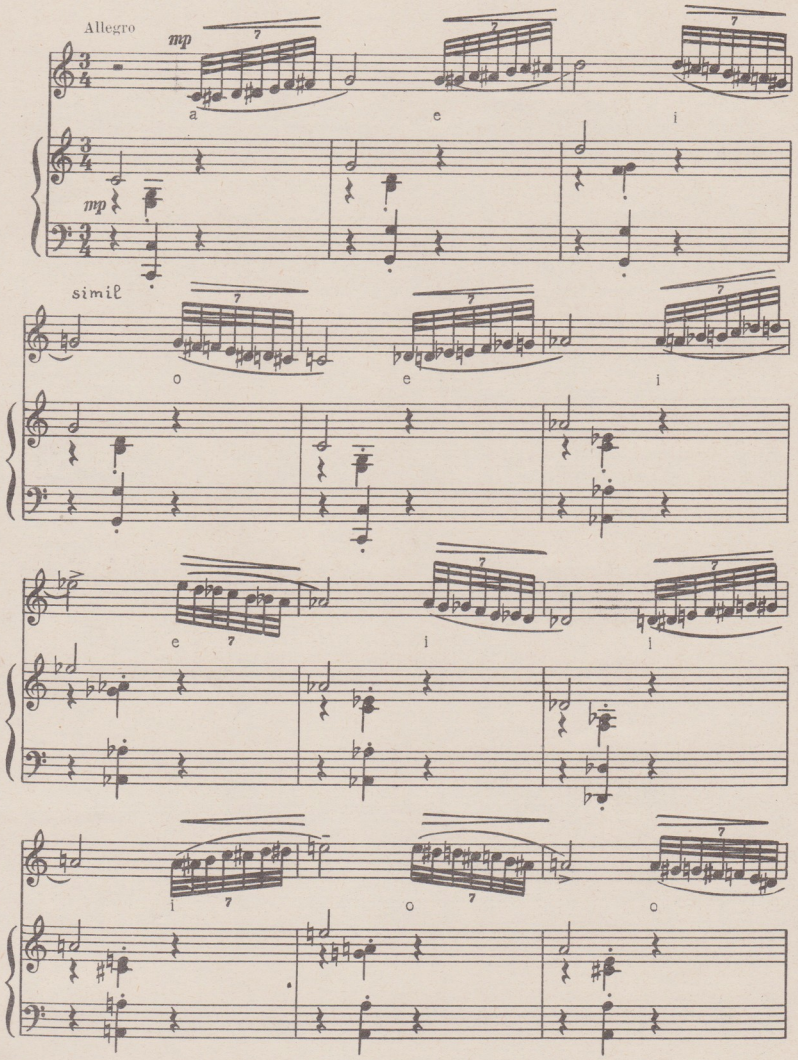

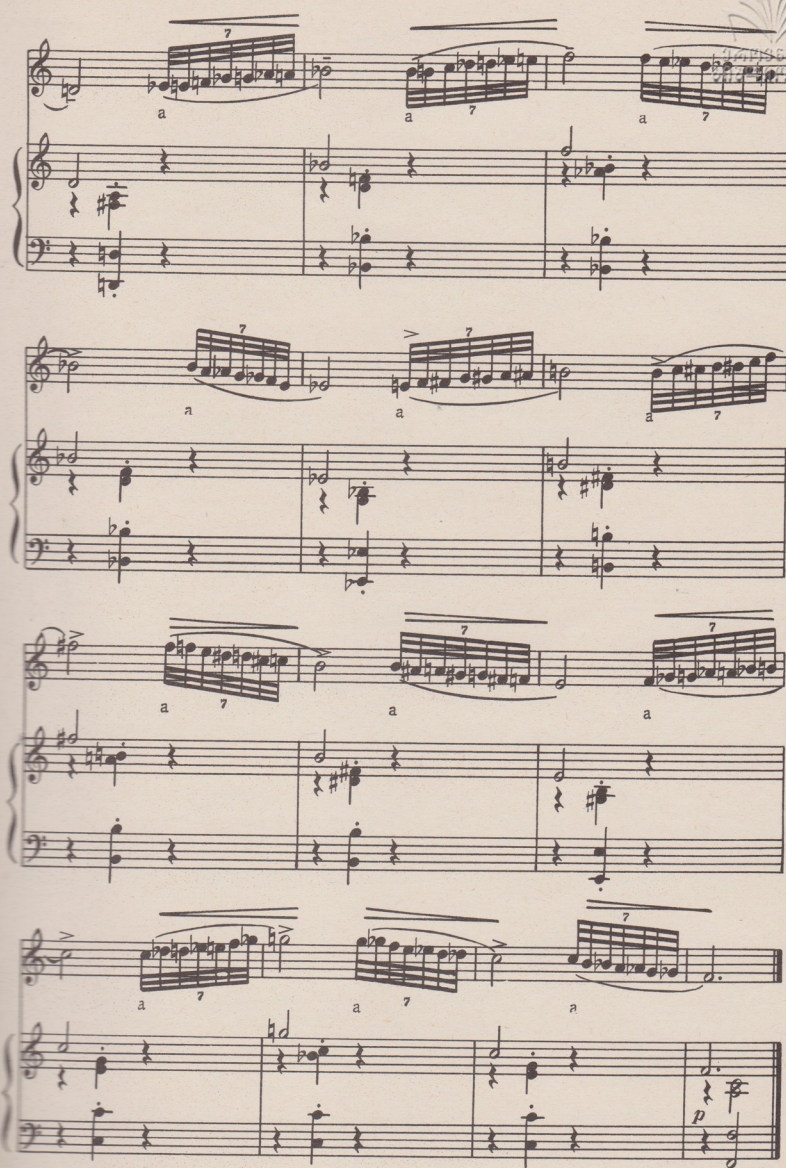
a
7
p

ეროვნული ბიბლიოთეკა

№ 23

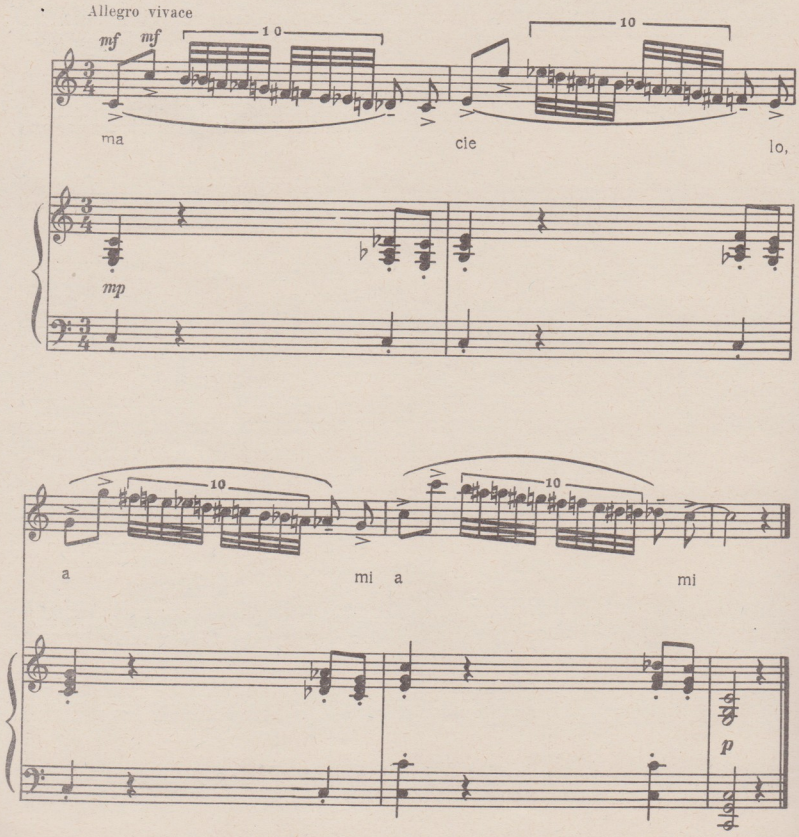

57

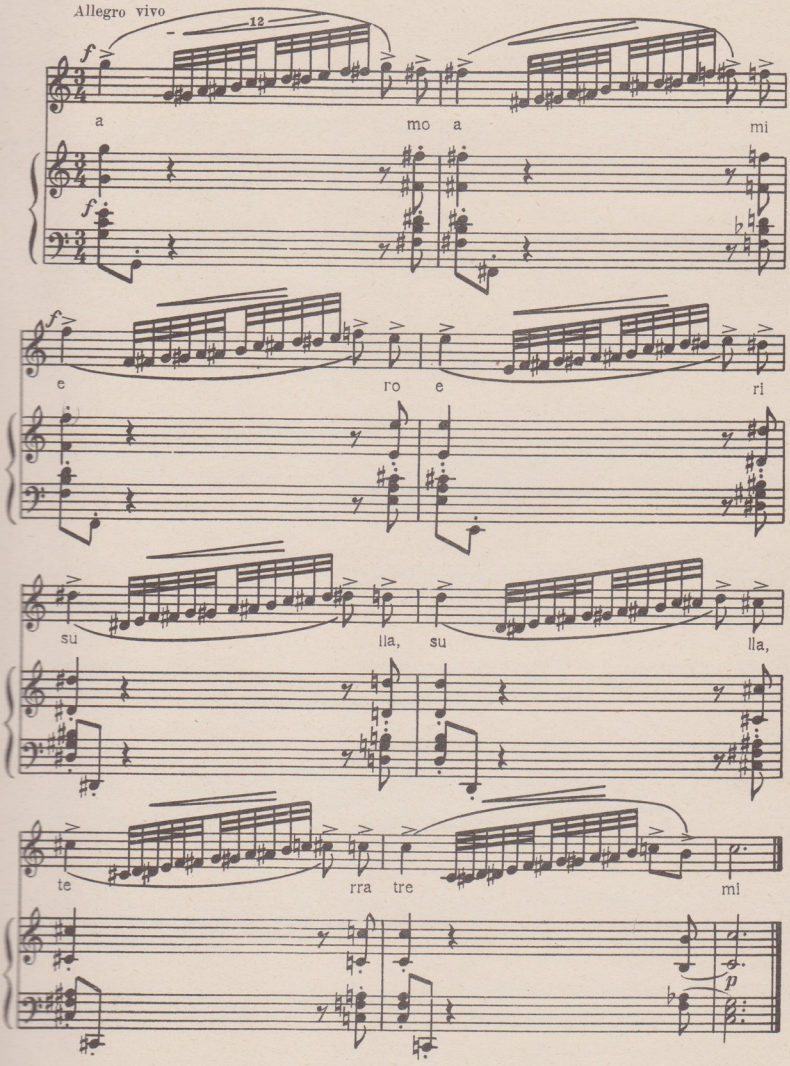

ეროვნული ბიბლიოთეკა

№ 24

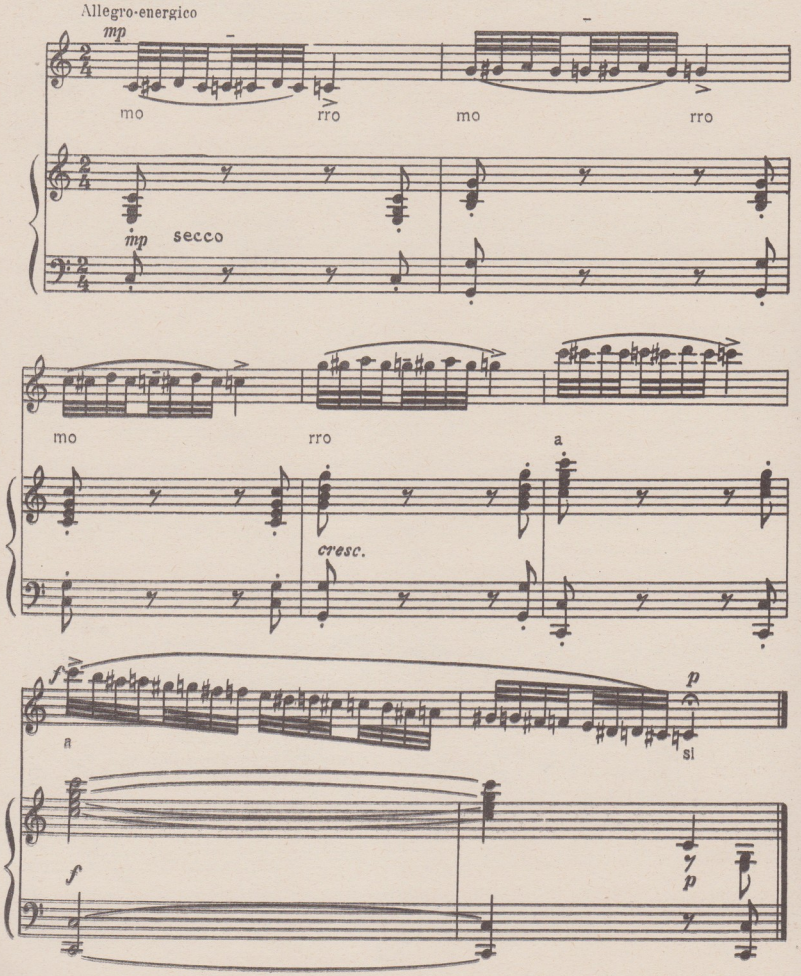

№ 25

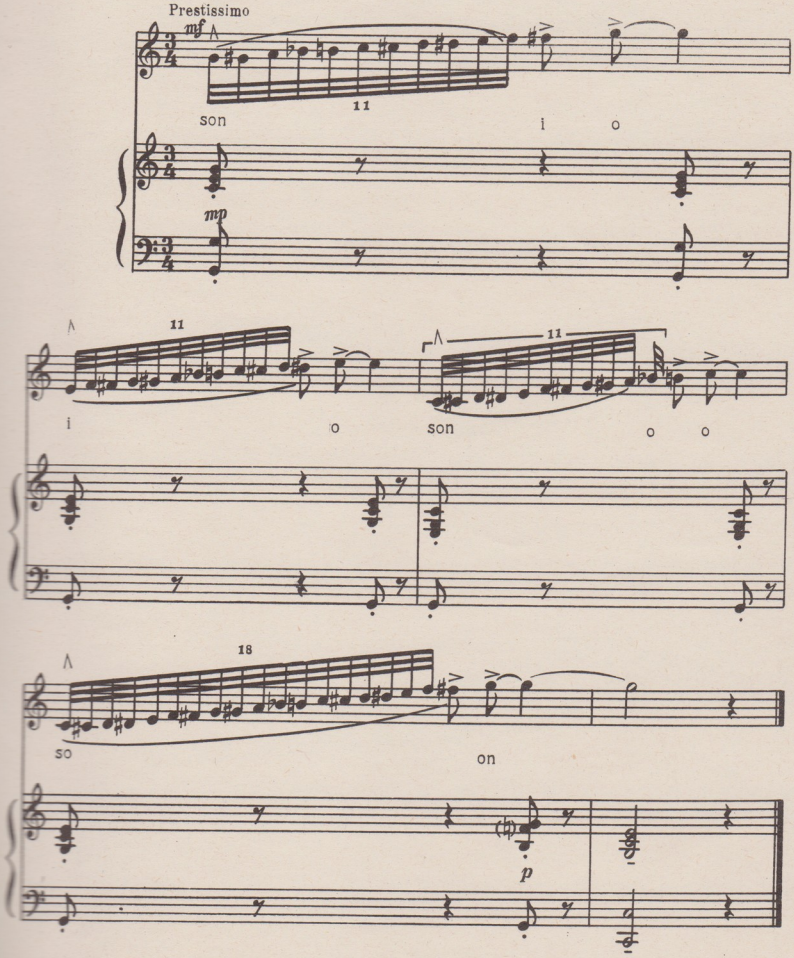

ეროვნული ბიბლიოთეკა

№ 25

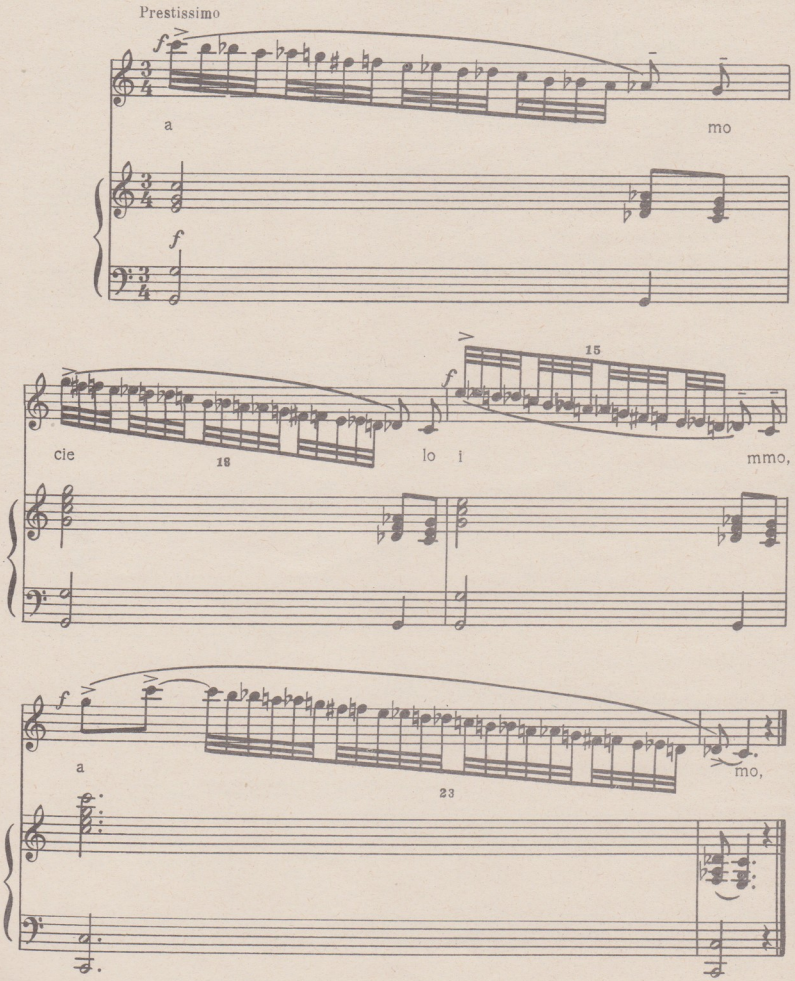

ეროვნული ბიბლიოთეკა

№ 26

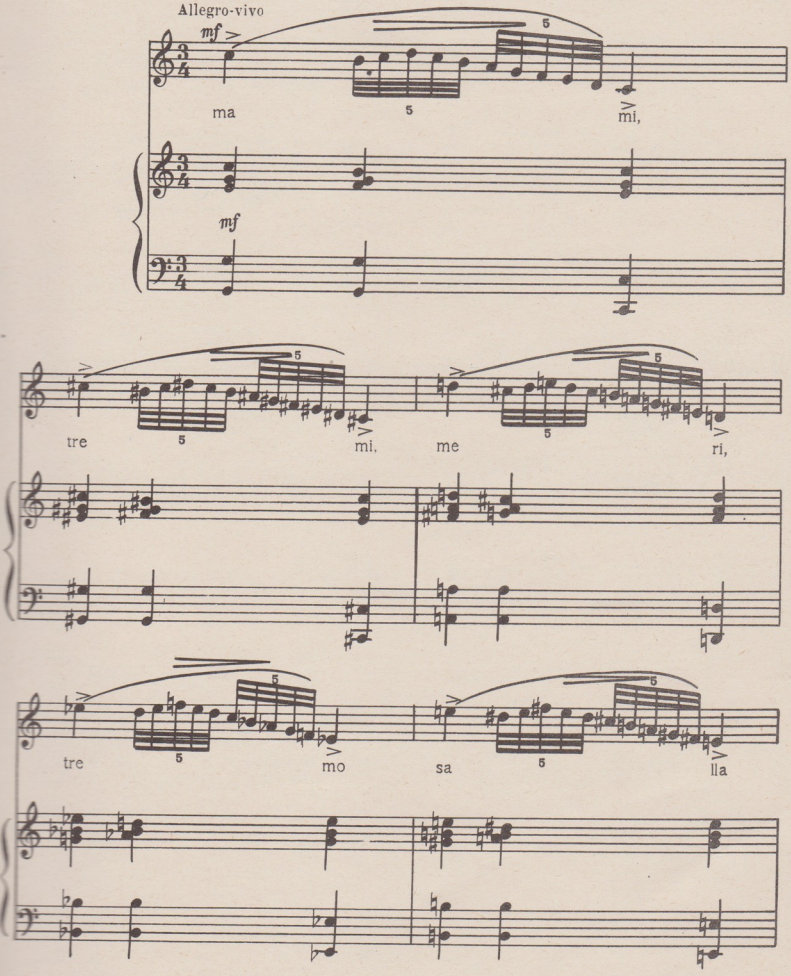

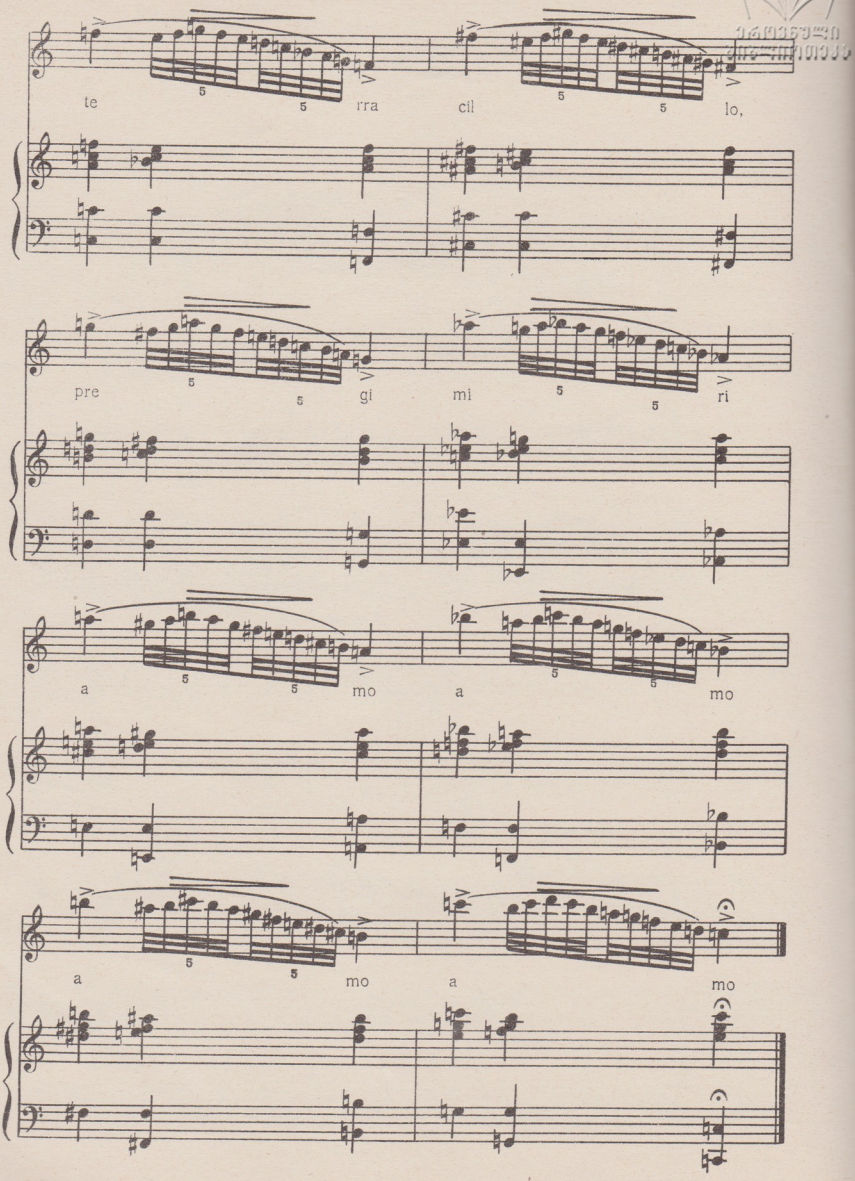
te rra cil lo,
pre gi mi ri
a mo a mo
a mo a mo

ეროვნული ბიბლიოთეკა

№ 26

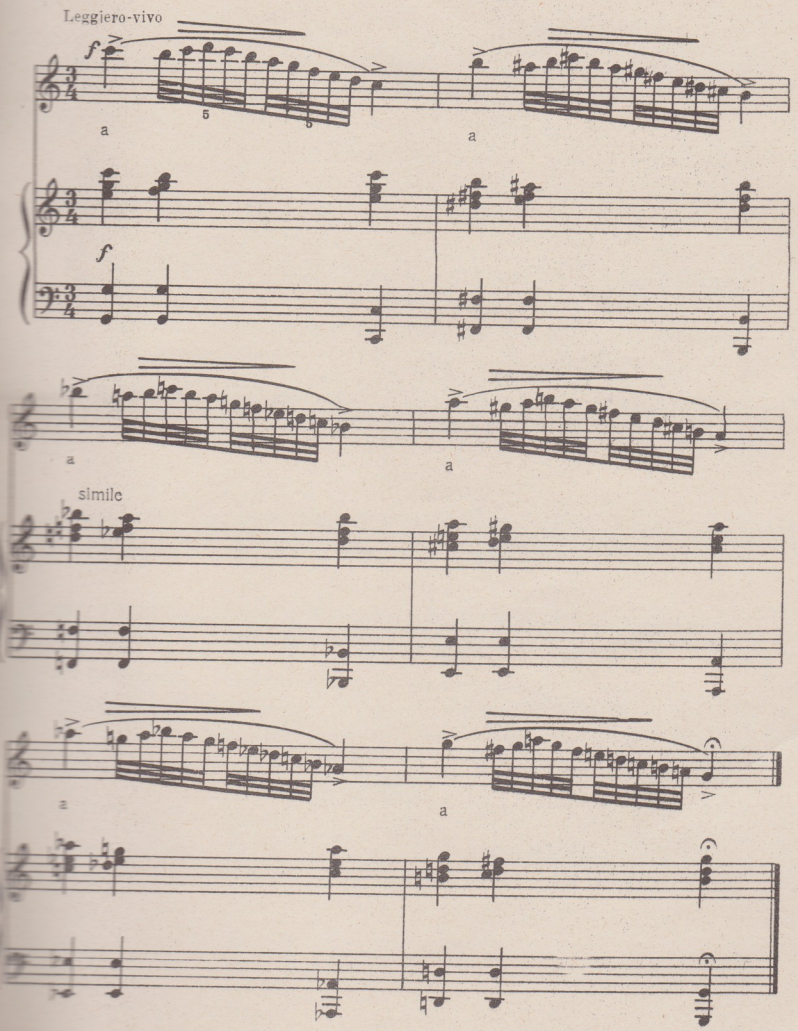

№ 27

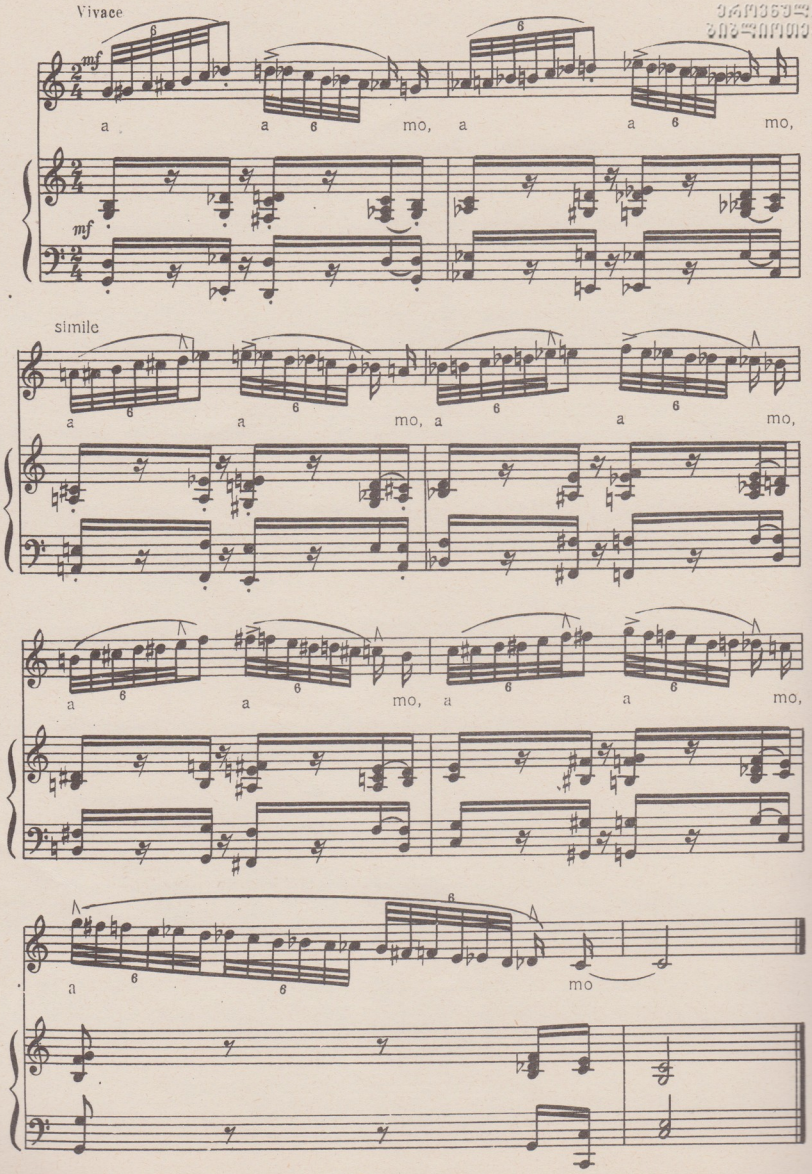

ეროვნული ბიბლიოთეკა

№ 28

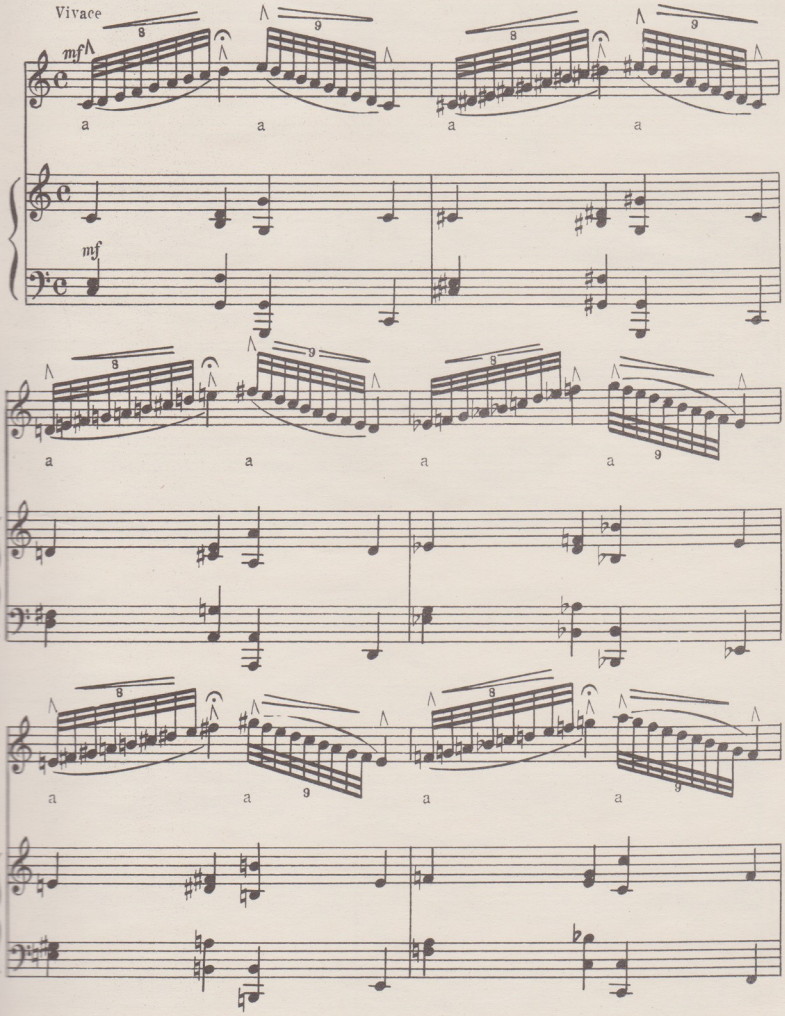

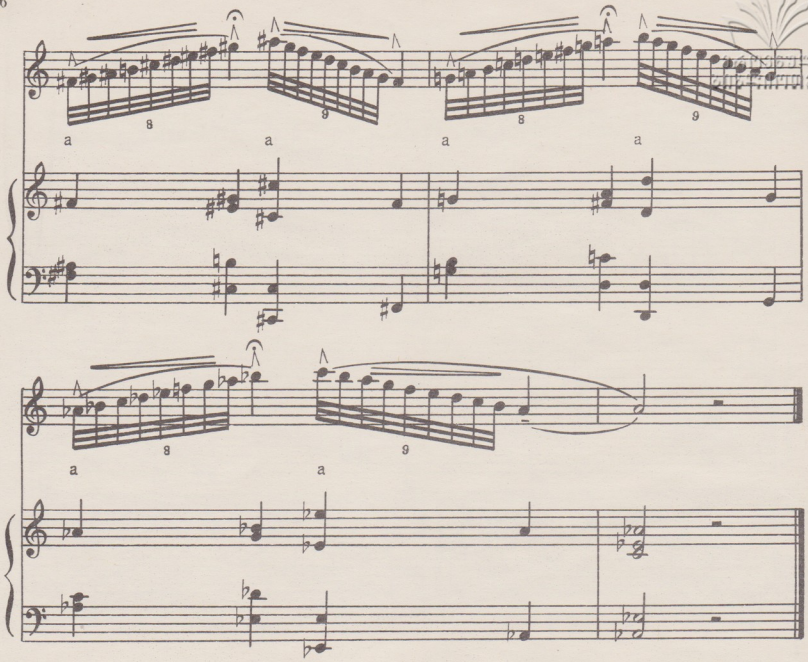

№ 29

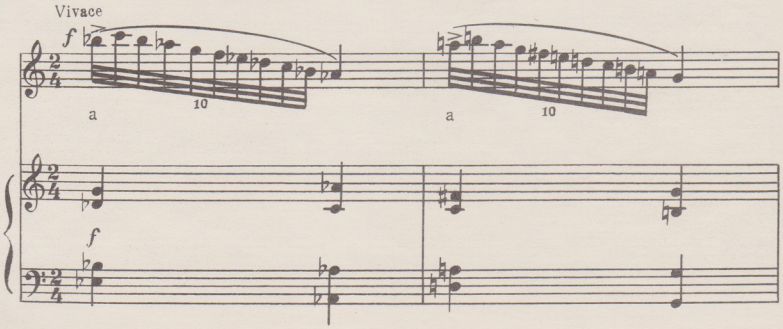

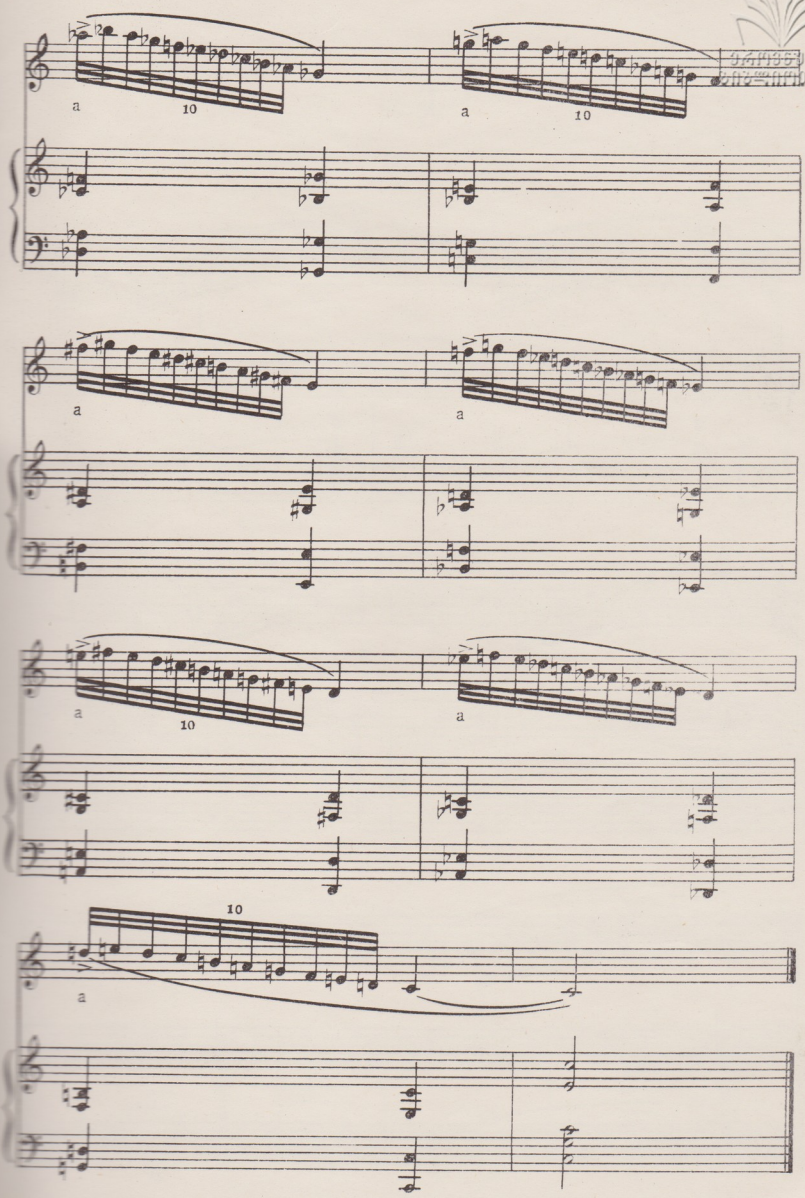
a
10
a
10
a
a
a
10
a
a
10
a

№ 30

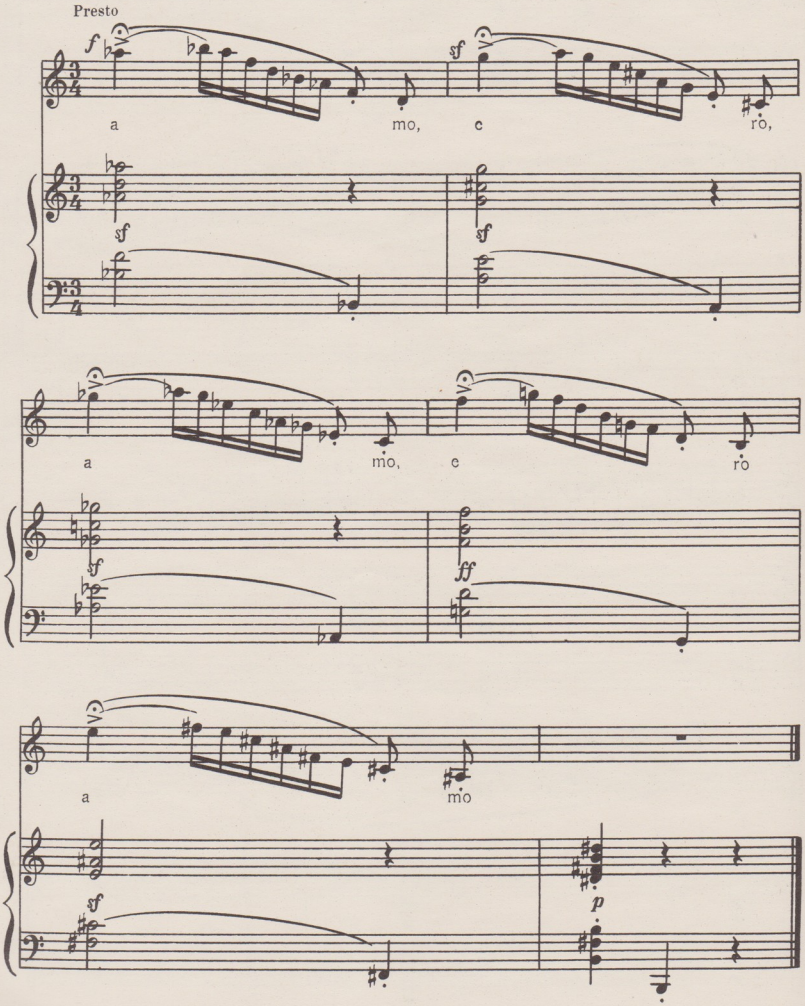

№ 31

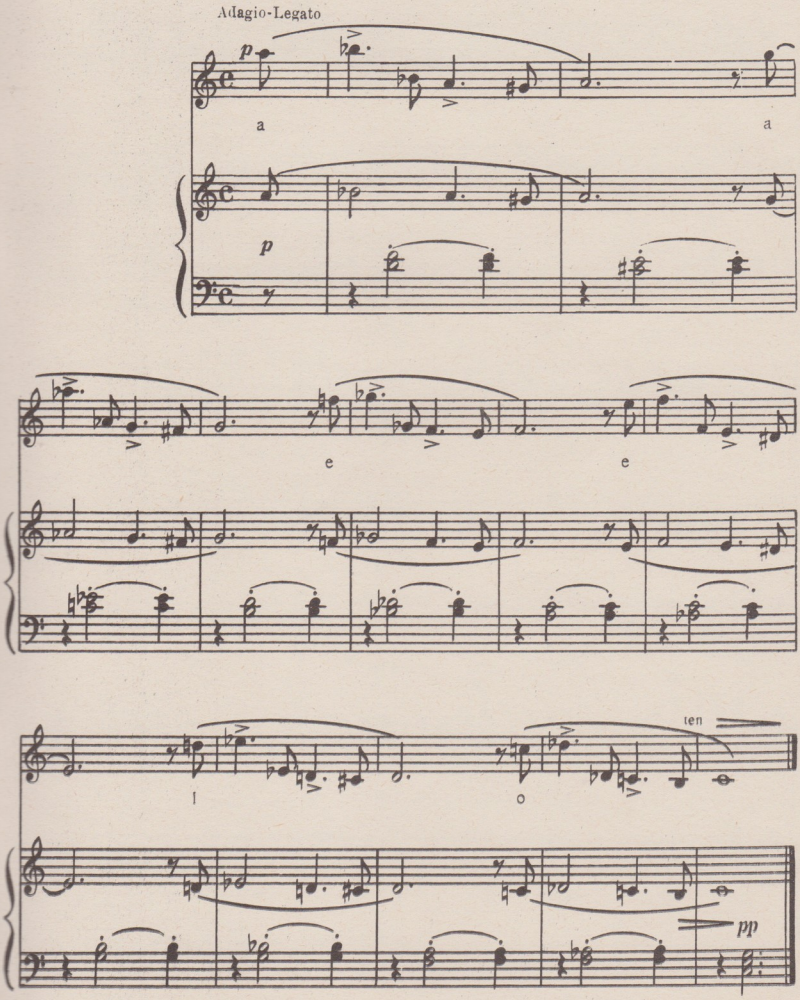

ეროვნული ბიბლიოთეკა

№ 32

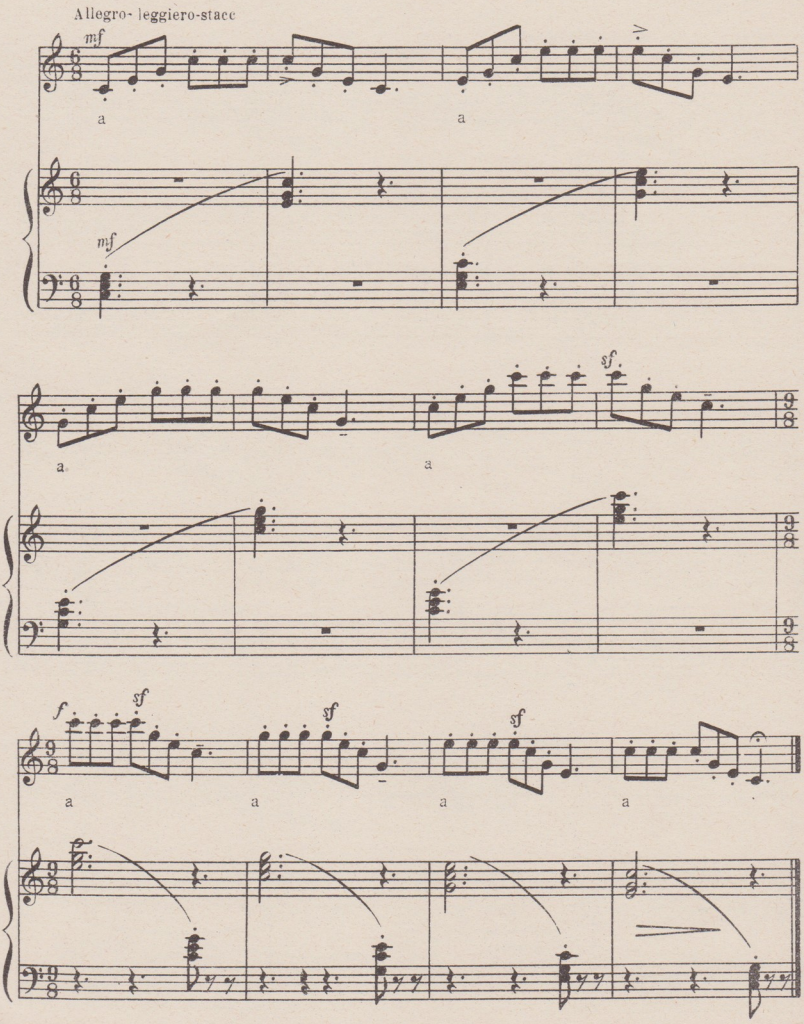

ეროვნული ბიბლიოთეკა

№ 33

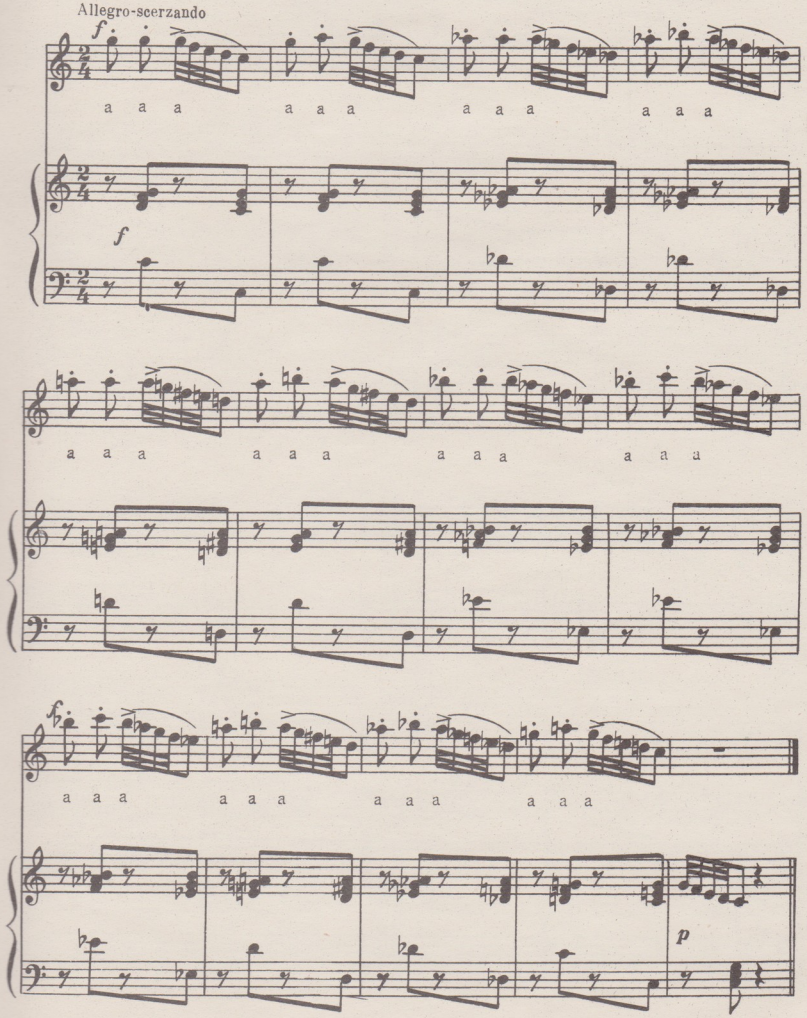

№ 34

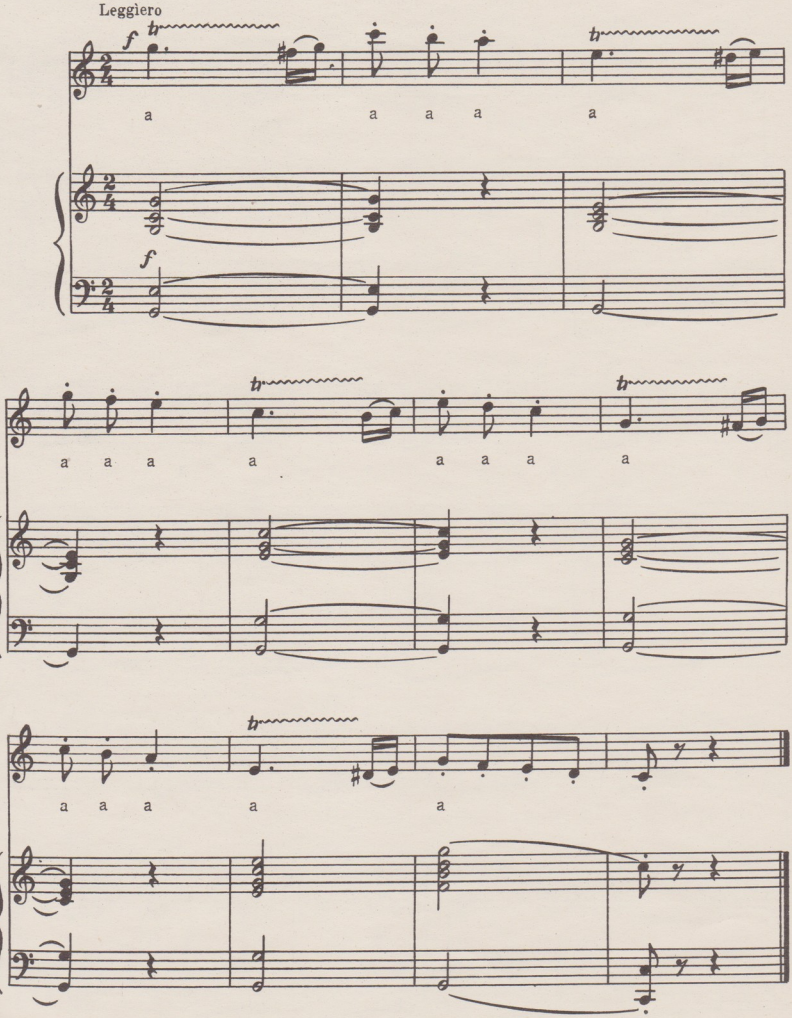

№ 35

Allegro-scerzando

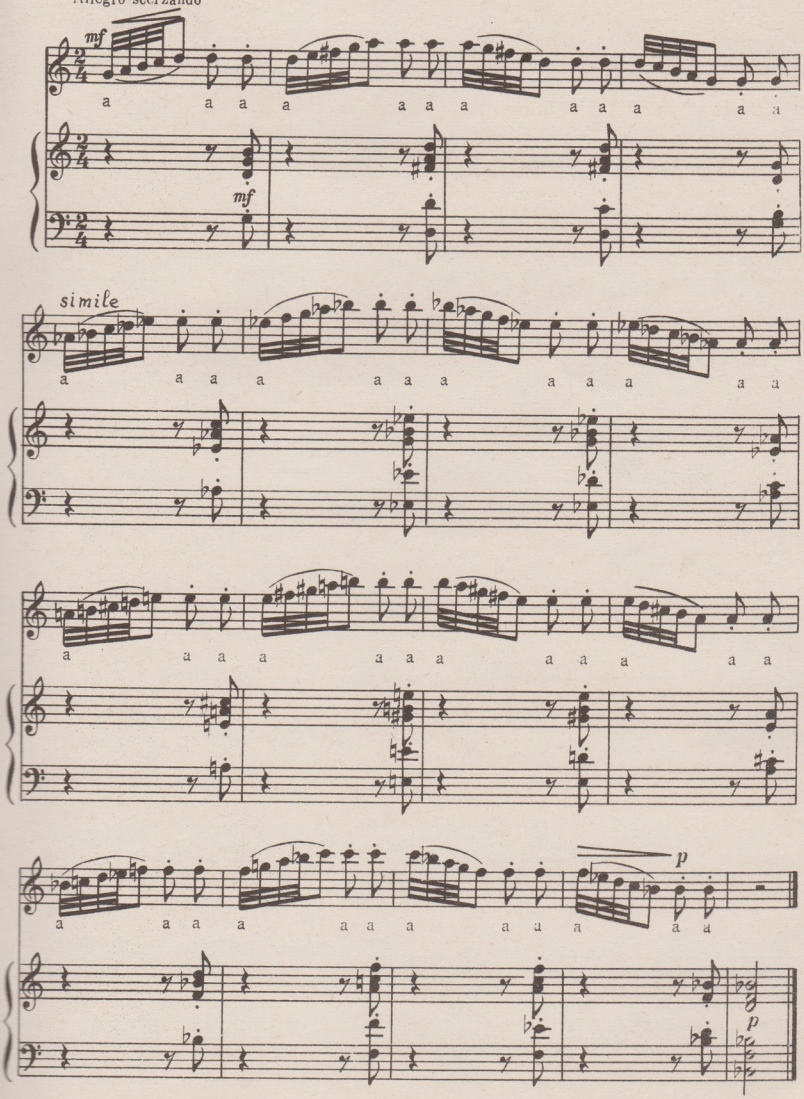

№ 36

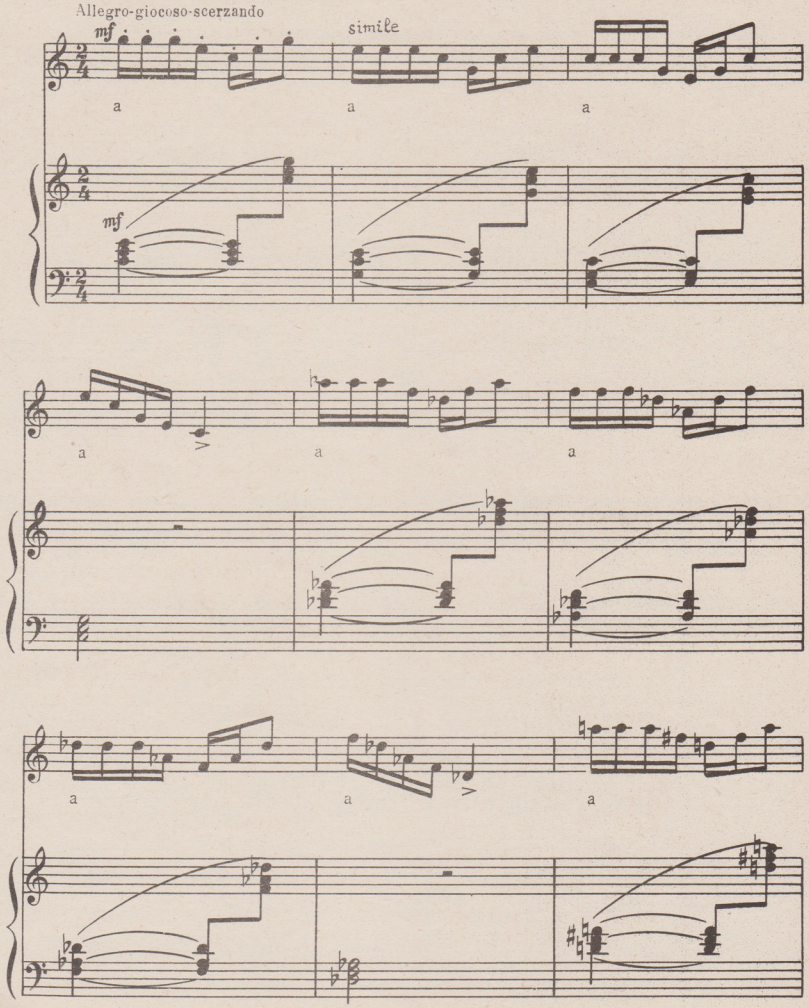

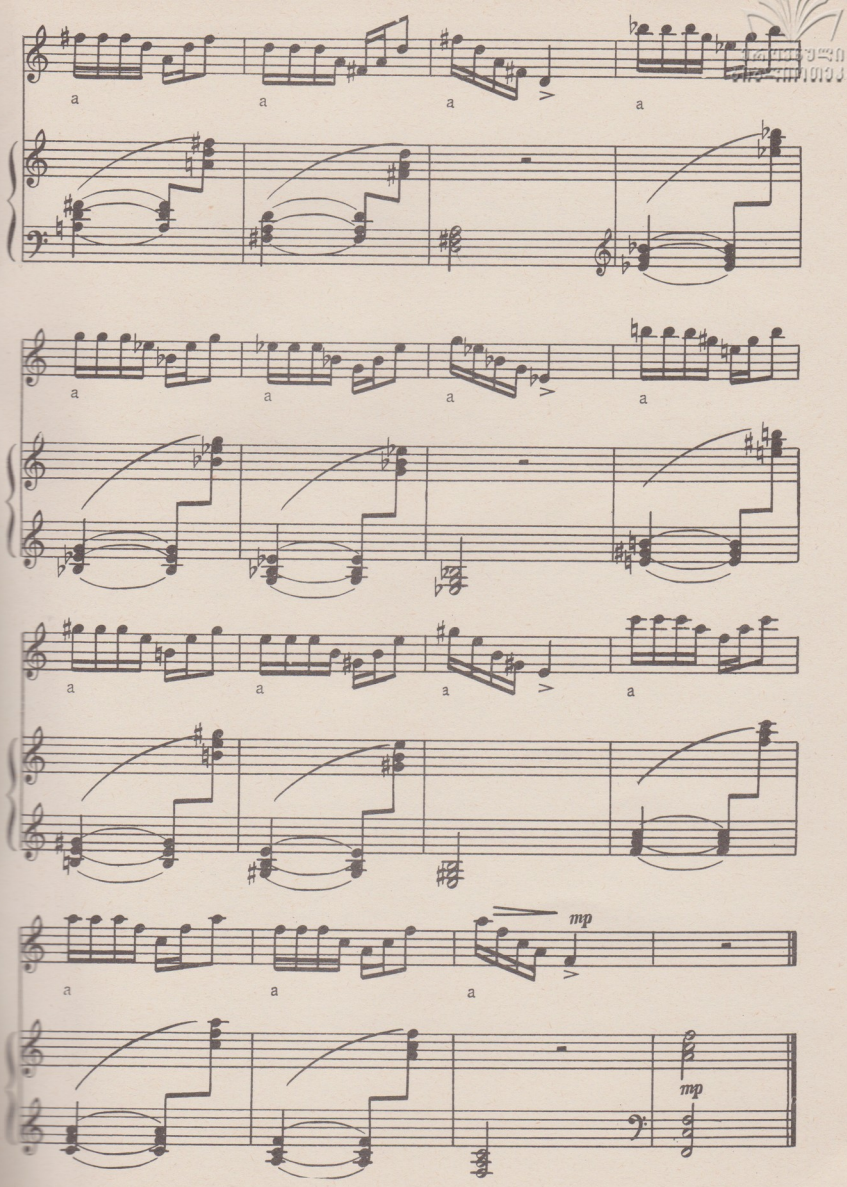
a
a
a
a
mp
mp

№ 37

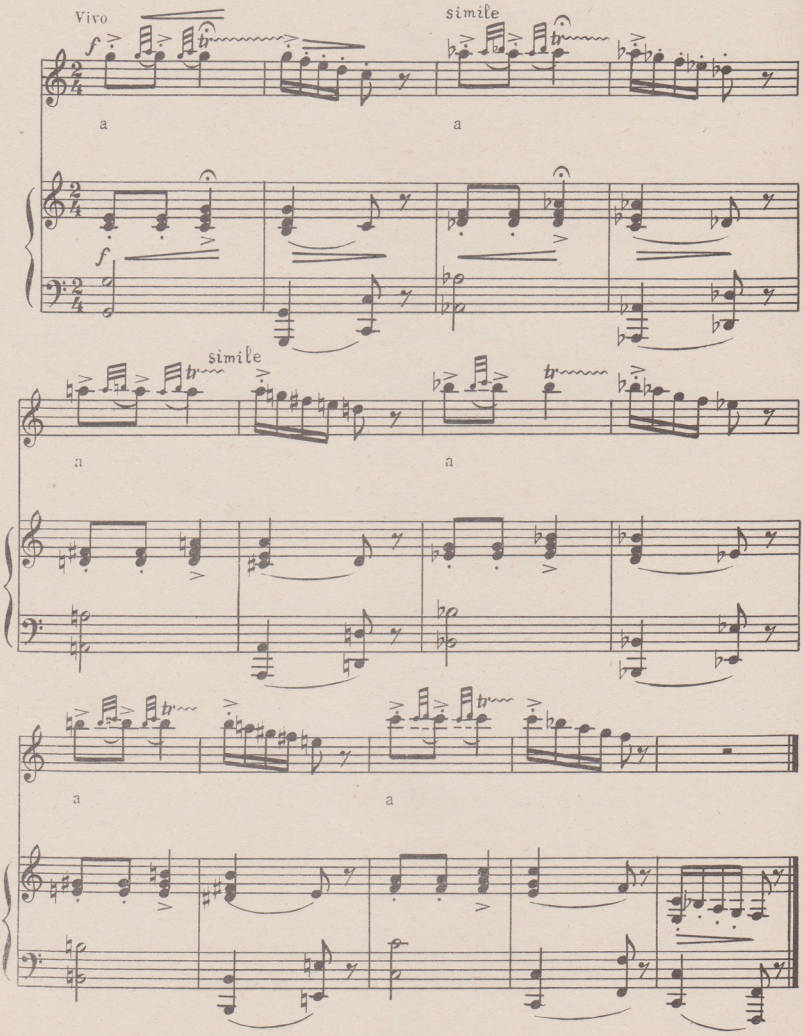

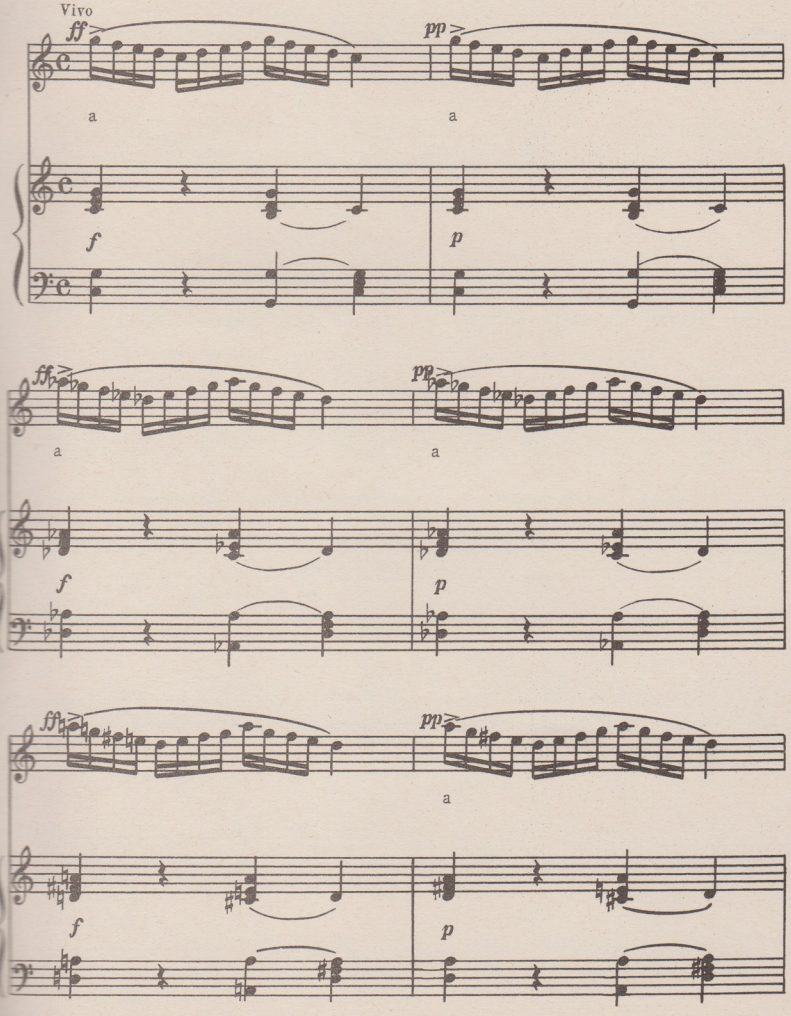
Vivo
ff
pp
a
a
f
p
ff
pp
a
a
f
p
ff
pp
a
f
p

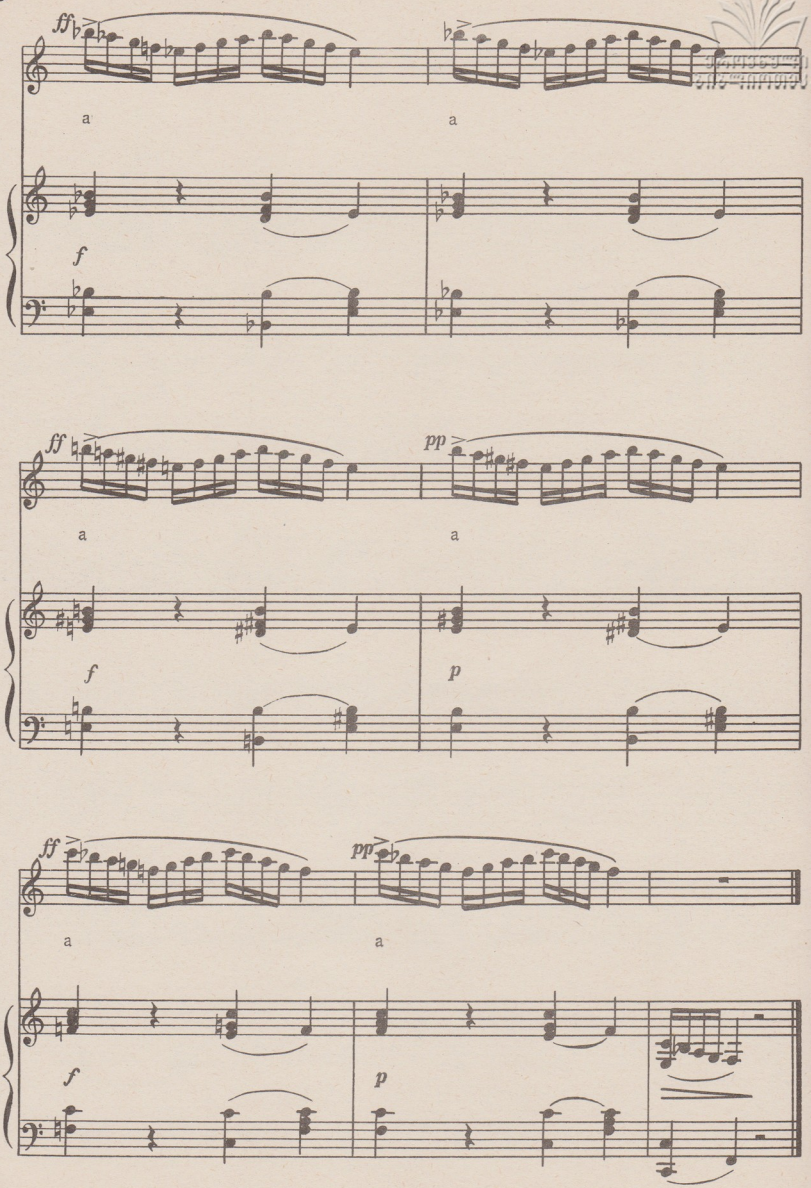
ff
a
a
f
ff
pp
a
a
f
p
ff
pp
a
a
f
p

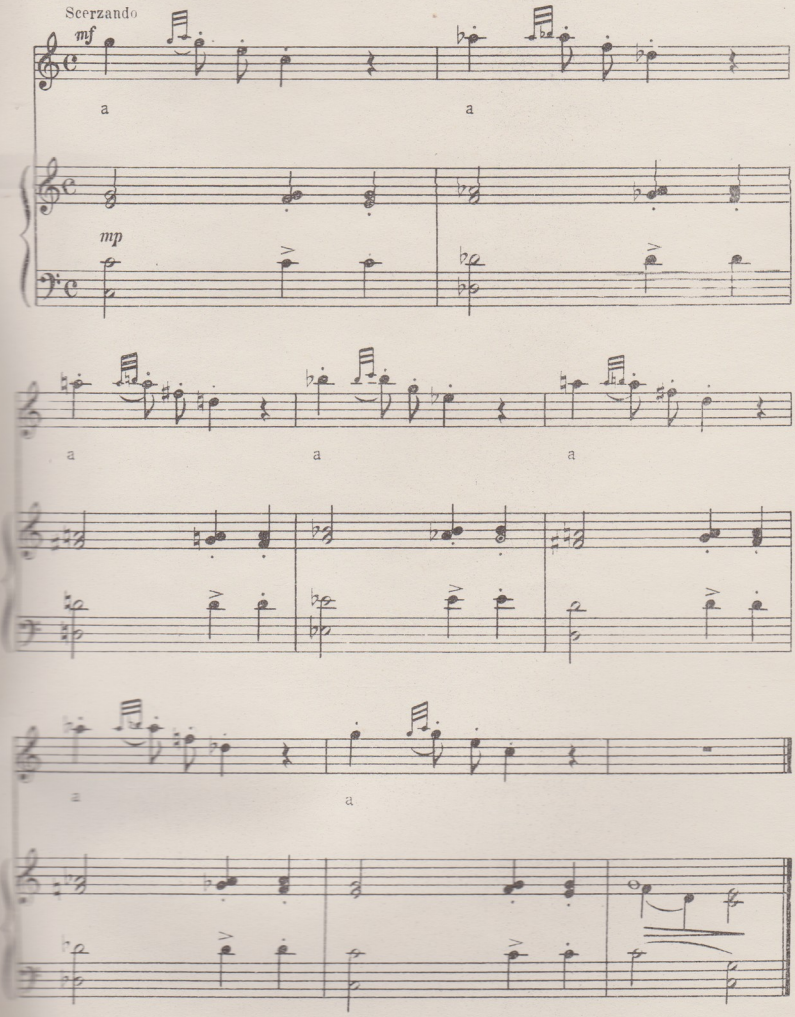
Scerzando
mf
a
a
mp
a
a
a
a
a

ფასი
Цена 1 მ/р 20 კაპ. коп.

ეროვნული
ბიბლიოთეკა

რედაქტორი ნ. მამისაშვილი
Редактор Н. Мамисашвили

გამომშ. ჰ. შირიაკოვი
Выпуск. П Ширяпов

Заказ 54 Тираж 1600 Подписано к печати 10/IV·69 г. Колич. форм 10
Формат бумаги 60×92

Нотопечатный и множительный цех Грузинского отделения Музфонда СССР.
гор. Тбилиси, ул. Павлова № 20